

Rechtskrondig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen

Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

Postchecknummer : 3185.22

INHOUD :

Prof. Mr BELLEFROID. — Beschouwingen over de Nederlandsche Rechtstaal in Vlaanderen.

RECHTSPRAAK.

Boetstraffelijke Rechtbank te Yper. — 5 October 1933. — Autobusdienst. — Vervoer van werklieden mits abonnement. — Geen aanvaarding van het gewoon publiek. — Openbare dienst. — Toepasselijkheid der wet van 21 Maart 1932.

Handelsrechtbank te Antwerpen. — 11 Oct. 1933. — Dienstcontract. — Pensioen bij einde dienstcontract toegekend. — Natuurlijke verbintenis van den patroon.

DE STRIJD OM DE VERVLAAMSCHING VAN HET GERECHT.

Vlaanderens tweetaligheid en Mr Struye. Het referendum van de Fédération des avocats. Aan de Leuvense Balie. Motie der Balie van Dendermonde. De amendementen van Minister Janson. Dagorde van 't Vlaamsch Verbond voor Brussel.

RECHTERLIJK LEVEN
BALIELEVEN.

BESCHOUWINGEN OVER DE NEDERLANDSCHE

RECHTSTAAL IN VLAANDEREN.

door Prof. Mr PAUL BELLEFROID

Hoogleraar te Nijmegen

werkend lid der Kon. Vlaamsche Academie

Deze beschouwingen over de Nederlandsche rechtstaal moge ik beginnen met het stellen van een schijnbaar zeer eenvoudige vraag : Wat is de Nederlandsche rechtstaal ?

De Nederlander zal hierop antwoorden : de Nederlandsche rechtstaal is de taal van het Nederlandsche recht, d. i. die taal, die het in Nederland geldende recht belichaamt.

Wanneer derhalve een Vlaamsche jurist gebruik maakt van een rechtsterm, die in het Nederlandsche recht niet voorkomt, dan merkt de Nederlander op : dat is geen Nederlandsch, maar Vlaamsch !

« Pleitbezorger » b.v. is in deze opvatting geen Nederlandsche rechtsterm, omdat de partijen bij « procureur » verschijnen voor de Nederlandsche hoven en rechtbanken.

Evenmin « misdrijf » als soortnaam, omdat het Nederlandsche strafrecht in 1881 de drieledige indeeling der misdrijven in misdaden, wanbedrijven en overtredingen door de tweeledige indeeling der strafbare feiten in misdrijven en overtredingen vervangen heeft.

Evenmin « Hof van verbreking », omdat het opperste gerechtshof in Nederland « Hooge Raad » wordt genoemd.

Toen, in 1930, de derde druk van den « Dictionnaire français-néerlandais des termes de droit » uitgegeven werd, schreef het Weekblad van het Recht :

« Bij « cassation » vinden wij de vertaling met het woord « verbreking » ; al wordt dit woord wel gebruikt, wij tijfelen er toch wel eenigszins aan, of het als Nederlandsche rechtsterm mag worden beschouwd. De Dictionnaire is toch Fransch-Nederlandsch, niet Fransch-Vlaamsch » (1).

Inderdaad, volgens de in Nederland heersche opvatting, is « cassatie » Nederlandsch, « verbreking » daarentegen Vlaamsch.

De Vlaming beschouwt doorgaans de Nederlandsche rechtstaal anders. Voor hem is zij de uitdrukking van het recht in de Nederlandsche taal. Tot de Nederlandsche rechtstaal in dezen ruimen zin behoort ook de uitdrukking van het Belgische recht in de Nederlandsche taal, zelfs indien daarbij van de in Nederland gangbare rechtstaal afgeweken wordt.

De in Nederland gehuldigde opvatting heeft ook in Vlaanderen aanhangers gehad. Voor hen gold volkomene eenheid van rechtstaal tusschen Noord en Zuid als de hoogste wijsheid. Deze eenheid nu zou van zelf tot stand komen, indien de Vlaamsche juristen Nederlands rechtstaal maar vlijtig aanleerden en op het Belgische recht toepasten.

Dit was de meening van vooraanstaande

Vlaamsche rechtsgeleerden als prof. de Hoon en prof. Vliebergh. Voor prof. de Hoon bestond het vraagstuk der rechtstaal in Vlaanderen niet. « De Nederlandsche rechtstaal bestaat in Holland, placht hij te zeggen ; niet noodig veel te zoeken, er valt maar over te nemen wat ze daar hebben » (2).

Intusschen, deze overneming bleek in Vlaanderen op moeilijkheden te stuiten. Nederlands rechtstaal leende zich wel tot de uitdrukking van het Belgische recht, voor zooverre dit met het Nederlandsche overeenkwam, doch bleek ontoereikend telkens wanneer beide rechten uiteenliepen.

Hoe kon het anders ? Volkomen eenheid van rechtstaal is slechts mogelijk waar ook eenheid van recht bestaat. Waar echter de rechtsbegrippen, die de elementen van het recht uitmaken, niet dezelfde zijn, moeten ook de vormen, waarin deze begrippen gegoten worden, verschillend wezen.

Deze eenvoudige waarheid wordt bevestigd door de ervaring, niet alleen in Vlaanderen en Nederland, maar in alle landen, waar taalgemeenten tot verschillende Staten behooren.

De echtscheiding b.v. wordt in Duitschland « Scheidung » genoemd, in Oostenrijk daarentegen « Trennung ». In Oostenrijk wijst « Scheidung » op de scheiding van tafel en bed, een instelling, die behoudens de « Aufhebung der ehelichen Gemeinschaft » in het Duitsche recht onbekend is. Het is mogelijk, dat Duitschland en Oostenrijk mettertijd tot eenheid van rechtstaal zullen komen ; deze eenheid zal echter niet eerder kunnen bereikt worden, dan wanneer ook de wetgevingen van beide landen met elkaar in overeenstemming zullen zijn gebracht.

Wanneer wij nu het Belgische recht met het Nederlandsche vergelijken, treffen wij wel vele punten van overeenkomst aan, maar ook vele afwijkingen.

Het gemeenschappelijke in beide rechten komt voort uit de Fransche wetgeving, die op de Nederlandsche codificatie grooten invloed heeft gehad en in België ook na 1830 in werking is gebleven. De afwijkingen zijn een gevolg van het feit, dat het recht zich in beide landen sedert de scheiding in verschillende richting ontwikkeld heeft.

Niettegenstaande latere wijzigingen is het Belgische recht in hoofdzaak Fransch recht gebleven.

Het Nederlandsche recht integendeel heeft zich van het Fransche meer en meer verwijderd. In de Nederlandsche strafwetgeving b.v. valt van den invloed van het Fransche recht niet veel meer te bespeuren. In het Nederland-

sche privaatrecht is dit anders, ofschoon ook op dit gebied de Nederlandsche wetgever in en na 1838 tal van Fransche rechtsopvattingen en instellingen heeft opgegeven.

Uit deze verscheidenheid van rechtsontwikkeling vloeit voort, dat het Belgische recht tal van begrippen kent, die in het Nederlandsche niet voorkomen en er dientengevolge geen vaste benaming hebben. Hier kan, van zelf, van overneming uit Nederlands rechtstaal geen sprake zijn.

Voorbeelden zijn de begrippen « conseil judiciaire, adoption, tutelle officieuse, déclaration d'absence, régime dotal, quasi-contrat, quasi-délit, bénéfice d'émolument, clause d'ameublement, clause de réalisation, biens paraphernaux, antichrèse, défaut contre avoué, prise à partie, matière ordinaire, matière sommaire, saisie-brandon ».

Omgekeerd heeft Nederland zijn eigen rechtsbegrippen, die aan het Belgische recht vreemd zijn, zooals b.v. het bewind over de goederen eener nalatenschap.

Andere rechtsbegrippen zijn schijnbaar aan beide rechten gemeen, doch hebben er in werkelijkheid niet denzelfden inhoud.

« Arbeidsovereenkomst » b.v. ziet in Nederland op hoofd- en handarbeid, in België alleen op handarbeid.

« Curateele » herinnert in Nederland aan de « interdiction » van het Fransche recht. Nu kan men ook in Vlaanderen « interdiction » wel « curateele » noemen — ik zou daartegen geen bezwaar hebben — doch men bedenke daarbij, dat naar Nederlandsch recht niet alleen krankzinnigen, maar ook zwakken van geest, verkwisters en zelfs drankzuchtigen onder curateele kunnen worden gesteld.

De « woonplaats » van den schuldenaar bepaalt de bevoegdheid van den rechter, die de faillietverklaring uitspreekt. Deze « woonplaats » nu is naar Nederlandsch recht de plaats, waar de schuldenaar zelf zijn hoofdverblijf heeft, naar Belgisch recht daarentegen de plaats, waar het middelpunt van zijn handelsbedrijf gevestigd is, zelfs indien hij elders woont.

Het « huwelijkscontract » van het Belgische recht schijnt te beantwoorden aan de Nederlandsche « huwelijksvoorwaarde ». Wie echter « huwelijkscontract » door « huwelijksvoorwaarde » vervangt, ziet over het hoofd, dat het huwelijksvermogensrecht in de Nederlandsche wetgeving een van het Belgische recht afwijkend karakter heeft (3).

Het verschil van begrip en uitdrukking tusschen beide rechten treedt vrij scherp aan den dag in het Belgisch-Nederlandsch verdrag van 28 Maart 1925. Dit verdrag is tweetalig. De Fransche tekst werd alleen door de vier Belgische gevolmachtigden ondertekend, de Nederlandsche tekst alleen door de drie Nederlandsche gevolmachtigden. Waarom draagt de Nederlandsche tekst de handteekeningen der Belgische gevolmachtigden niet ?

Het antwoord op deze vraag moge hier in het midden gelaten worden. Toch wil ik opmerken, dat de Belgische gevolmachtigden den Nederlandschen tekst niet konden ondertekenen, omdat hij de Nederlandsche rechtsopvattingen weergeeft, terwijl de Belgische rechtsopvattingen daarentegen te voorschijn treden in den Franschen tekst. Een voorbeeld levert :

Art. 6. — De rechter, voor wien de oorspronkelijke eisch aanhangig is, neemt kennis van « eischen tot voeging en tusschenkomst. »

De Nederlandsche tekst zou volgens de Belgische opvatting moeten luiden : « De rechter, voor wien de oorspronkelijke eisch aanhangig is, neemt kennis van eischen tot tusschenkomst ».

Onder deze eischen vallen naar Belgisch recht de vrijwillige tusschenkomst van een derde, hetzij om steun te verleen aan een der partijen, hetzij om tegen beiden een eigen

recht te laten gelden, en de gedwongen tusschenkomst van een derde enkel en alleen om het te vellen vonnis ook tegenover hem te doen verbindend verklaren.

De Nederlandsche wet daarentegen plaatst tusschenkomst en voeging naast elkander ; de eerste strekt er alleen tot handhaving van een eigen recht, de tweede tot steunverleening, terwijl een gedwongen tusschenkomst tot gemeenverklaring van het vonnis in Nederland niet wordt toegelaten.

Daar nu de gevolmachtigden van beide landen ieder hun eigen wetgeving voor oogen hadden, biedt het verdrag ons twee teksten aan, die denzelfden regel moeten uitdrukken, doch bij verschil van recht en rechtstaal elkan-

der slechts gedeeltelijk dekken. Terloops moge worden opgemerkt, dat de Nederlandsche tekst van het verdrag van 28 Maart 1925 geen voorbeeld is van taal en stijl. Reeds de titel : « Verdrag betreffende de territoriale rechterlijke bevoegdheid, betreffende het faillissement en betreffende het gezag en de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen, van scheiderechterlijke en van authentieke akten » kan niet fraai worden genoemd.

Dit moge den steller of vertaler der Belgische wetten tot troost strekken, wanneer hij, gebonden als hij is aan den Franschen tekst, er somtijds niet in slaagt, zich in keurig Nederlandsch uit te drukken.

Aangenomen al, dat op een gegeven oogenblik tusschen Noord en Zuid een volledige eenheid van rechtstaal tot stand zou komen, deze eenheid zou niet duurzaam zijn.

Het recht verandert in elk land met den maatschappelijken toestand en met het recht ook de vorm, waarin het tot uitdrukking komt. Bij deze ontwikkeling van recht en vorm volgt nu elk volk zijn eigen weg zonder zich door het buitenlandse spraakgebruik te laten beïnvloeden. Wij geven enkele voorbeelden.

De Belgische wet van 27 Juli 1921 erkent vereenigingen « zonder winstgevend doel ». Het begrip « zonder winstgevend doel » komt thans ook voor in de Nederlandsche wetgeving, n.l. in de arbeidsbemiddelingswet van 29 November 1930, waar het echter « zonder winst-oogmerk » wordt genoemd.

Raadsheer De Hondt, die de Nederlandsche rechtstaal en de Vlaamsche omgangstaal uitstekend kende, vertaalde in zijn Wetboek van rechtspleging in sprafzaken « prévenu » door « betichte », een woord, dat ieder Vlaming verstaat. Dit geschikte rechtswoord moest echter in de jongere rechtsliteratuur de plaats inruimen voor « beklaagde ». Dat geen Vlaming, uitgenomen een enge kring van juristen, wist, wat « beklaagde » eigenlijk beteekende, was van minder belang. Het Nederlandsche Wetboek van strafvordering van 1838 gebruikte het woord « beklaagde » ; daarmede was ook voor Vlaanderen het pleit beslist. Deze kunstmatige eenheid van uitdrukking tusschen Noord en Zuid heeft echter niet lang stand gehouden. Want in het Nederlandsche Wetboek van strafvordering van 1921 werd « beklaagde » ter zijde gesteld en door « verdachte » vervangen. Thans zet « beklaagde » nog slechts in Vlaanderens officieele rechtstaal een kwijnend leven voort !

Volgens de laatste officieele vertaling van den « code d'instruction criminelle », geeft de onderzoeksrechter in aansluiting bij het Nederlandsche Wetboek van strafvordering van 1838 « bevelen tot verschijning, medebrenging en aanhouding ». De eenheid van rechtstaal heeft ook ten aanzien van deze bevelen niet lang geduurd. Volgens het nieuwe Nederlandsche Wetboek van strafvordering geeft de officier van justitie bevelen tot voorgeleiding, aanhouding en inzerkeringstelling, de rechter-commissaris bevelen tot medebrenging en tot bewaring, de rechtbank bevelen tot gevangenneming, gevangenhouding, medebrenging, voorloopige hechtenis of verlenging der voorloopige hechtenis.

Blijkt uit deze voorbeelden niet duidelijk, dat het streven naar een volledige eenheid van

rechtstaal tusschen Noord en Zuid op een mislukking moet uitloopen?

Of zou de rechtstaal in Vlaanderen moeten worden herzien, telkens wanneer zij in Nederland gewijzigd wordt?

Kan Vlaanderens rechtstaal onmogelijk juist dezelfde als die van Nederland zijn, eenheid of ten minste gelijkvormigheid van rechtstaal is niettemin binnen zekere grenzen mogelijk en zelfs gewenscht, n.l. binnen de grenzen van het ruime gebied, waarop beide landen dezelfde of sterk gelijkende rechtsbegrippen en rechtsinstellingen hebben.

Op de grootst mogelijke eenheid van rechtstaal is de verwachting gebouwd, dat dientengevolge de uitwisseling der waarden, die elk van beide volksdeelen op rechtskundig gebied verworven heeft, zou worden bevorderd, immers de werken der Nederlandsche juristen in Vlaanderen en omgekeerd die der Vlaamsche juristen in Nederland meer dan vroeger zouden gelezen worden.

Deze verwachting zal waarschijnlijk slechts ten deele worden vervuld. Zuiver wetenschappelijke werken, die in Holland op rechtskundig gebied verschijnen, zullen, indien zij degelijk zijn, in Vlaanderen hun weg wel vinden. De meeste rechtskundige werken zijn echter in de landen met een beperkt afzetgebied, zooals Vlaanderen en Nederland, geschreven met het oog op de praktijk, al hebben zij dan ook een wetenschappelijke waarde. Zij zijn van betekenis voor het recht van het land, waar zij verschijnen, maar wekken daarbuiten slechts in geringe mate belang.

De Vlaamsche rechtsbeoefenaar zal zich waarschijnlijk aan handboeken van Nederlandsch recht weinig gelegen laten liggen, omdat hij daaraan in de praktijk geen behoefte heeft. En de Hollandsche jurist raadpleegt wet boeken over het Fransch recht, althans in burgerlijke zaken, maar hij wendt zich dan bij voorkeur tot de bron.

Het verlangen naar uitwisseling van wetenschappelijke waarden wijst intusschen op den dieperen grond, die eenheid van rechtstaal tusschen Noord en Zuid binnen de grenzen van het mogelijke wenschelijk maakt. Deze grond is de volgende: de Vlaming en de Nederlander dienen te betrachten al wat Noord en Zuid op cultureel gebied nader tot elkander brengt, en te vermijden al wat de kloof tusschen de twee stammen van hetzelfde volk zou kunnen verbreden.

Bij het nastreven van dit doel hebben de grondleggers der rechtstaal in Vlaanderen daadwerkelijk aansluiting gezocht bij Nederlands rechtstaal en haar gezag binnen redelijke grenzen erkend. Dit is niet te verwonderen: de rechtstaal stond vroeger en staat thans nog, in Nederland, op hooger peil dan in Vlaanderen.

Nederland mag zich verheugen in het bezit eener degelijke volledig uitgebouwde rechtstaal, al kan zij evenmin als welke andere ook op volmaaktheid bogen.

Wat het hedendaagsche rechts betreft, vinden wij deze taal oorspronkelijk in de codevertalingen van 1811, (4), voorts, gelouterd en verbeterd in het groote werk der codificatie van 1838, in de latere wetten en wetboeken.

De codificatie van 1838 is uit het oogpunt van taal en stijl verschillend beoordeeld. Bijzonder scherp liet prof. de Vries zich uit over het burgerlijk wetboek.

«Indien mij, zoo schreef hij in 1879 aan den Minister van Justitie, door U het voorstel was gedaan, eene critiek te leveren van de taal en den stijl van het Burgerlijk Wetboek, dan zou ik zeker voor die taak zijn teruggedeeind; want, er zou geen einde geweest zijn aan het verdrietig zondenregister, dat ik dan had moeten opmaken, naar aanleiding van de 2000 artikelen, van welke een niet gering aantal zoodanig gesteld is, dat iemand, die niet in de geheimen der rechtsgeleerdheid is ingewijd, zelfs den zin en de bedoeling niet vatten kan».

Dit streng oordeel zal wel toe te schrijven zijn aan het feit, dat prof. M. de Vries het burgerlijk Wetboek aan zijn fijn taalgevoel heeft getoetst en dan nog zijn onderzoek beperkt heeft tot de gebreken van dit wetboek: ingewikkelde artikelen, die voor leken onverstaaenbaar zijn — dit komt ook voor in den «code civil» — vreemde rechtstermen, die het Wetboek ontzien en telkens terugkeerende uitdrukkingen, die thans verouderd zijn of tot den deftigen stijl behooren.

Ook zonder dat men deze tekortkoming behoeft te vergoelijken, komt men tot een milder oordeel, indien men de codificatie van 1838 in het licht der geschiedenis beschouwt. Deze codificatie staat toch in taalkundig opzicht oneindig hooger dan de voortbrengselen van wetgeving der 17^e en 18^e eeuw, hooger ook dan de codevertalingen van 1811. Zij is een werk van vooruitgang, dat thans nog eerbied afdwingt.

«Vergeleken, aldus prof. Suyling, met de vermoeiende breedsprakigheid van latere herzieningswetten, als b.v. die betreffende de ontzetting uit de ouderlijke macht, enz., en de arbeidsovereenkomst, legt het (burgerlijk wetboek) in zijn soberheid evenwel nog altijd een vleidend getuigenis af van het wetgevend talent zijner ontwerpers».

De wetboeken, na 1838 in Nederland inge-

voerd, werden alle vóór de behandeling in de Kamers aan het advies van taalgeleerden onterworpen.

Het wetboek van strafrecht, van 1881, werd in opdracht van den Minister van Justitie met nauwgezetheid nagezien door prof. M. de Vries (6). Dit wetboek is, zoowel wat de taal als wat der inhoud betreft, het beste wat Nederland in de laatste honderd jaren op wetgevend gebied heeft voortgebracht. Het is werkelijk een nationaal wetboek, het eerste werkelijk nationaal wetboek van Nederland. Smidt getuigt in zijn geschiedenis van het wetboek van strafrecht, dat het «de bewijzen in zich draagt van de kracht (ook van de verjongde kracht) en den rijkdom onzer moedertaal».

Het was eveneens op last der regeering, dat het ontwerp van het wetboek van militair strafrecht uit taalkundig opzicht werd nagegaan door den toenmaligen hoogleeraar Dr P. J. Cosijn, te Leiden. (7)

Het ontwerp der Staatscommissie van 1910, dat aan het thans geldende wetboek van strafvordering ten grondslag is gelegd, werd met betrekking tot taal en stijl onderzocht op eigen initiatief door de Commissie, die in 1912 door de Nederlandsche Juristen-Vereeniging was benoemd om verslag uit te brengen omtrent de gebreken der Nederlandsche rechtstaal en de middelen tot verbetering.

Er wordt dus in Nederland een stelselmatige zorg gewijd aan de taal der wetboeken.

Hetzelfde kan over het algemeen niet gezegd worden van den vorm der afzonderlijke wetten. De bepalingen dezer wetten laten dikwijls aan duidelijkheid en beknoptheid veel te wenschen over. (8) Ook in Nederland schijnt de kunst van wetgeving in de laatste jaren niet te zijn vooruitgegaan.

Een goede, zuivere wetstaal is nochtans voor de ontwikkeling eener degelijke rechtstaal van groote betekenis. Immers, de rechtsgeleerde neemt veelal in zijn werken, de deurwaarder in zijn exploit, de pleitbezorger in zijn gedingstukken, de advocaat in zijn pleidooien en de rechter in zijn uitspraken de woorden en wendingen der wet ongewijzigd over. Daardoor verkrijgt de rechtstaal vastheid en gelijkvormigheid.

De wet is er evenwel verre van af, de geheele rechtstaal te omvatten. Zij geeft ons wel de strikt noodzakelijke bestanddeelen, de vaste lijnen, het geraamte, als ik zoo zeggen mag, van recht en rechtsformuleering. De fijne schakeringen, die bij ontleding, veralgemeening en verbijzondering der regels aan den dag treden, de rechtsbeginselen, de rechtsspreuken, de rechtsstijl, de kernachtige taal der balie en der rechtbanken, dit alles is niet in de wet, maar in de rechtskundige werken en de verzamelingen van rechtspraak te vinden.

Het is nu een groot voorrecht voor Nederland, met Vlaanderen vergeleken, dat het Nederlandsch er sedert meer dan een eeuw de taal der rechtswetenschap en der rechtspraak is. Nederland heeft hand-, leer- en formulierboeken in eigen taal voor alle deelen van het recht, benevens een eerbiedwaardige in verzamelingen opgeteekende rechtspraak. De rechtsbeoefenaar heeft er dus zelden met taalmoeilijkheden te kampen: de rechtstaal is er gevormd en door overlevering gevestigd.

De rechtstaal van Nederland heeft echter ook, wij vermelden het reeds, haar gebreken, waarvoor de Vlaming zich heeft te hoeden.

Tot deze gebreken behooren de overbodige bastaardwoorden, die sinds eeuwen in het Nederlandsche rechtsleven zijn ingewoerd.

Dit euvel is niet zoozeer het gevolg van de Fransche overheersching in het begin der vorige eeuw, al was ook dit tijdperk allerminst bevorderlijk voor de zuiverheid der Nederlandsche rechtstaal. Het is vooral in den Bourgondischen tijd, dat tal van Fransche en Latijnsche woorden in de rechtstaal zijn ingeslopen. Ten gevolge van de praktische aanneming van het Romeinsche recht en de deelneming van Romeinsch-rechtelijk geschoolde juristen aan de rechtspraak werd in de 16^e eeuw het misbruik van uitheemsche rechtstermen in de lage landen bestendigd. (9)

In de 17^e en 18^e eeuw is het van kwaad tot erger geworden. De «Ars notariatus» van 1590 geeft een lijst van 800, zegge acht honderd, aan aan het latijn en het Fransch ontleende rechtswaarden. Bijna al deze woorden komen ook voor in den Woordentolk, dien Thymon Boey, in 1773, liet verschijnen. Het aantal vreemde vaktermen is bovendien in dezen Woordtolk verbaard toenomen.

De codevertalingen van 1811 en de codificatie van 1838 hebben weliswaar veel vreemde ballast over boord geworpen. Toch vermeldt de Woordenlijst, in 1916 op last der Nederlandsche Juristen-Vereeniging opgemaakt, nog ongeveer 1500 uitheemsche woorden en uitdrukkingen, die door goede Nederlandsche kunnen vervangen worden. En in het bijvoegsel van den «Dictionnaire français-néerlandais des termes de droit», van 1930, beslaat de lijst van bastaardwoorden 19 bladzijden, elk van drie kolommen!

Het is werkelijk treurig te moeten vaststellen, hoe eeuwen lang zich vreemde schijngeleerde woorden, die het volk niet verstaat, in het rechtsleven hebben kunnen handhaven.

Gelukkig is er in de latste jaren een kente-

ring gekomen. De wetgever, de rechters, vooral de hogere rechtscolleges, en de vooraanstaande schrijvers rekenen het zich thans in Nederland tot plicht, de rechtstaal van onnodige bastaardwoorden te zuiveren. Hieraan is toe te schrijven, dat tal van vreemde woorden, die nog in de woordenboeken aangetroffen worden, in de levende rechtstaal langzamerhand uitsterven.

Het komt er evenwel nog voor, dat de Nederlandsche wetgever van den rechten weg afdwaalt, b.v. in de wet van 11 Juli 1908, waarbij een «consignatiekas» is ingesteld. De consignatie wordt toch in de wetboeken van 1838 «gerechtelijke bewaargeving» genoemd. De «caisse des dépôts et consignations» van het Fransche recht is de kas voor «vrijwillige en gerechtelijke bewaargevingen», een uitdrukking, die reeds in het wetboek van rechtsvordering van 1838 gebruikt wordt.

Het komt zelfs voor, dat de Nederlandsche wetgever in gebreke blijft, wanneer het nieuwe rechtsinstellingen geldt. Waarom b.v. in 1900 en 1921, toen onderscheidenlijk het wereldscheidsrecht en het wereldgerechtshof werden opgericht, deze hoge instellingen met de leelijke namen van «Permanent Hof van arbitrage» en «Permanent Hof van internationale justitie» bestempeld?

En was er geen beter woord te vinden dan «arbitrageclausules» voor «clauses d'arbitrage» in de wet tot goedkeuring van het Geneefsch verdrag van 24 September 1923? Deze woordvorming getuigt toch niet, om de uitdrukking van Smidt te gebruiken, van de verjongde kracht en den rijkdom onzer moedertaal.

Het is waar, er worden thans nog Nederlanders gevonden — het zijn gelukkig uitzonderingen — die op het gebied van het internationaal recht gaarne met uitheemsche woorden, bij voorkeur Fransche, pronken. De beproefde Nederlandsche uitdrukkingen zijn hun blijkbaar niet goed genoeg, wanneer het internationale instellingen geldt. Den Raad van den Volkenbond noemen zij «Conseil», de Vergadering «Assemblée», het Volkenbondsverdrag «Pact» en den Volkenbond «Société». Verzoeningsverdragen worden «conciliatietractaten» geheeten, niet aanvalsverdragen «non-agressie-pacten» en de Algemeene Akte van 1927 «Acte Général»!

Het ergste is nog, dat de uitheemsche uitdrukkingen, welke vroeger slechts in een beperkten kring van juristen gebruikt werden, bij toenemende deelname van het volk aan de wetenschappelijke ontwikkeling in alle standen doordringen, een verschijnsel, dat zich ook buiten de rechtswetenschap voordoet en mettertijd tot een algemeen taalbederf moet leiden.

Slechte voorbeelden mogen in Vlaanderen geen navolging vinden.

De Vlamingen, die overbodig bastaardwoorden uit Nederlands rechtstaal overnemen, verarmen hun eigen taal. Het is bovendien mogelijk, zoo al niet waarschijnlijk, dat de overgenomen bastaardwoorden in Vlaanderen reeds wortel zullen geschoten hebben, wanneer zij in Nederland ter zijde zullen worden gesteld.

«Neutraliteit» b.v. wordt thans bij de goede Nederlandsche schrijvers meer en meer door «onzijdigheid» vervangen.

«Administratief recht» schijnt in Nederland de plaats te moeten inruimen voor «bestuursrecht». (10) Daar echter dit bestuursrecht verre buiten zijn vroegere grenzen wordt uitgebreid, zou ik liever de oude gekijk Vlaamsche uitdrukking «bestuurlijk recht», die ook in de Hollandsche literatuur niet onbekend is, in Vlaanderen gehandhaafd zien.

De zuivering der rechtstaal kan in Vlaanderen bij tijdig ingrijpen veel verder doorgedreven worden dan in Nederland. Er zijn tal van vreemde rechtstermen, die in Vlaanderen nog niet zijn doorgedrongen, in Nederland daarentegen in de rechtstaal zoo diep wortel hebben geschoten, dat zij er niet meer te vervangen zijn.

«Appellant» b.v. is uit Nederlands rechtstaal niet meer te weren. In Vlaanderen daarentegen kan «appellant» vervangen worden door «beroeper», een woord, dat reeds door Bolderdijk gebruikt werd (11) en in de Vlaamsche vonnissen dikwijls wordt aangetroffen. Ook «eischer in beroep» is goed, maar kan alleen in burgerlijke zaken worden aangewend (12).

«Conclusie» is evenals «appellant» in Nederland voor goed ingeburgerd (13). In Vlaanderen daarentegen wordt blijkens de in het Rechtskundig Weekblad opgenomen vonnissen aan «besluiten» de voorkeur gegeven. De uitdrukking «besluiten» mag derhalve in Vlaanderen als door het gebruik gewettigd worden beschouwd.

De vorming der rechtstaal is in Vlaanderen ver gevorderd, zij is er echter nog niet voltooid. Het moge aan de opeenvolgende Belgische gereeringen niet tot eere strekken, dat de rechtstaal in Vlaanderen nog op haar voltooing wacht; deze eigenaardige toestand biedt toch dit voordeel, dat de groei eener gezonde rechtstaal er niet door ingewortelde taalgebreken belemmerd wordt.

De oorzaak, waaruit de onvolkomenheid van Vlaanderens rechtstaal voortvloeit, is bekend.

Het is de diepgaande verfransching der rechterlijke colleges gedurende de eerste vijftig jaren van België's onafhankelijk bestaan.

Toen, na een halve eeuw verdrukking, aan de landstaal een aanvankelijk bescheiden plaats bij de strafrechten werd ingeruimd, was het reeds zoo verre gekomen, dat nog slechts weinig rechters en advocaten de Nederlandsche rechtstaal machtig waren. In Vlaamsch-vijandige kringen durfde men zelfs beweren, dat er noch in Vlaanderen, noch in Nederland een beschaafde rechtstaal bestond (14).

Toch werd ook in het donkere tijdperk na de scheiding de beoefening der Nederlandsche rechtstaal in Vlaanderen niet geheel verwaarloosd.

Ledeganck bezorgde in 1841 zijn «Burgerlijk Wetboek», dat zes drukken beleefde en de Hollandsche code-vertaling in Vlaanderen vervangen heeft (15). Van de hand van J. van Assche verscheen in 1865 het zeer verdienstelijk «Handboek van den notaris», dat tot voor kort in de bibliotheek van geen enkelen Vlaamschen notaris ontbrak (16).

Het gunstig onthaal dezer werken was naast hun innerlijke waarde toe te schrijven aan het feit, dat zij onmisbaar waren voor de rechtspraktijk in Vlaanderen, waar de notarieele akten ook na 1830 vrij algemeen in de landstaal werden opgesteld.

Vlaanderens rechtstaal heeft zich geleidelijk gevormd, naar gelang zij in het rechtsleven is doorgedrongen.

Waar dit niet is geschiedt, met name tot voor kort in burgerlijke en handelszaken, valt dan ook in de 19^e en het begin der 20^e eeuw buiten wetsvertalingen en vulgarisatiewerken van een zich ontwikkelende rechtstaal weinig te bespeuren (17). Hoe zou toch een rechtstaal zich kunnen ontwikkelen, wanneer zij stelselmatig uit het rechtsleven wordt geweerd?

De Nederlandsche taal in eere te herstellen in het rechtsleven is de inzet geweest van een taaien, nog niet uitgevochten strijd. Het is wel merkwaardig, hoe innig de ontwikkeling der rechtstaal in Vlaanderen aan den taalstrijd is verbonden. Dank zij de politieke Vlaamsche beweging zijn de taalwetten van 1873, 1878, 1889 e.a. tot stand gekomen. Dientengevolge heeft de landstaal zich in het bestuur en de strafrechtspraak baan gebroken en werd de wetenschap daardoor in de gelegenheid gesteld, zich met de vorming eener practisch bruikbare rechtstaal bezig te houden.

We zien dan ook, dat op het gebied van het straf- en bestuurlijk recht, de Nederlandsche rechtsliteratuur in Vlaanderen reeds op het einde der 19^e eeuw tot bloei is gekomen. Er werden nog wel wetsbepalingen gemaakt: Nederlandsche wetsteksten zijn nu eenmaal voor de hedendaagsche Nederlandsche rechtstaal onontbeerlijk (18); maar er verschenen in het Nederlandsch ook rechtskundige werken van wetenschappelijke betekenis.

Ridder A. de Corswarem wakte de Nederlandsche bestuurstaal tot een nieuw leven op in zijn monographiën over den openbaren onderstand, de militiewet en de leger-onderwijs-wet. Hij richtte in 1889 het tijdschrift «Het Vlaamsch bestuur» op, dat gedurende twintig jaren door hem alleen werd opgesteld en na zijn overlijden met het «Tijdschrift der gemeentebesturen» werd samengesmolten.

Prof. de Hoon schreef in een gelouterde, keurige rechtstaal zijn standaardwerk over de Grondbeginselen van het Belgische strafrecht en de Belgische strafvordering. De Leuvense hoogleeraar Vliebergh, vatte zijn colleges samen in «Beginselen van strafrecht» en «Beginselen van strafrechtspleging». Van M. A. de Groot verscheen de door de Vlaamsche Academie bekroonde Schets der Belgische militaire strafrechtspleging.

In de werken der Vlaamsche rechtsgeleerden, in de notarieele praktijk, tot op zekere hoogte ook in de rechtspraak, zijn de grondslagen van Vlaanderens rechtstaal gelegd.

De kennis dezer taal te verbreiden in ruimen kring was de verdienstelijke taak van de Vlaamsche conferentiën der balies, de Vlaamsche rechtskundige congressen en de rechtskundige tijdschriften, waarvan het Rechtskundig Tijdschrift voor Vlaamsch-België op het terrein der algemeene rechtsstudie de oudste adelprijs heeft.

Het zou leerrijk en nuttig zijn, de geschiedenis der rechtstaal in Vlaanderen gedurende de laatste honderd jaren te boek te stellen. Deze geschiedenis zou aantoonen, hoe in moeilijke tijden de Vlaamsche rechtsbeoefenaars met taal geduld de bouwstoffen hebben verzameld en geschild, waarmede zij een, zij het dan nog onvolmaakte, rechtstaal tot stand gebracht hebben. Zij hebben de traditie gevestigd, waarop in Vlaanderen wordt voortgebouwd.

Thans zijn wij getreden in een nieuw tijdperk, dat gekenmerkt zal zijn door de algeheele vervlaamsching van het onderwijs der rechtswetenschap, de daaruit voortvloeiende rechtsliteratuur en de algeheele vervlaamsching van het bestuur en het gerecht.

De belangrijke werken van de hoogleeraren Kluyskens, Gunzburg, Fredericq, Van Dievoet en René Victor, van Mr. K. Brants, Mr. R. Van deputte e.a. hebben op wetenschappelijk gebied dit nieuwe tijdperk reeds ingeluid (19).

Hetgeen nu nog aan Vlaanderens rechtstaal

ntbreekt, moet met het oog op de eischen der praktijk zoo spoedig mogelijk worden bijgevoerd.

Wat de wetstaal betreft, deze is vrij volledig, al zij de gelijkheidswet van 18 April 1898, krachtens welke de wetten worden aangenomen, bekrachtigd en afgekondigd in de beide talen. Er zijn nog slechts weinige tot het vettenrecht behorende uitdrukkingen, die niet in de sinds 1898 afgekondigde wetten voorkomen.

De Nederlandsche wetsteksten hebben evenwel niet in die mate als mocht worden verwacht tot de verspreiding eener goede rechtspraak bijgedragen. Hieraan hebben de stellers lezer teksten geen schuld; zij hebben over het algemeen degelijk werk geleverd. Maar de Vlaamsche juristen kennen veelal de Nederlandsche wet teksten niet en kunnen ze zelfs niet kennen, omdat een geschikte kenbron ontbreekt.

We hebben weliswaar den Moniteur en de Verzameling der wetten. Doch deze officieele bescheiden zijn zeker niet de bronnen, die de rechtsbeoefenaar bij zijn dagelijksch werk kan raadplegen. Er bestaat dan ook sedert lang behoefte aan een handig tijdschrift, in den geest van het « Bulletin usuel des lois et arrêtés », waarin de Nederlandsche tekst der belangrijkste wetten en koninklijke besluiten bekendgemaakt wordt.

Indien een dergelijk tijdschrift in 1898 tot stand gekomen was, dan zouden wij thans niet behoeven aan te zien, dat Vlaamsche rechtsgeleerden in hun wetenschappelijke verhandelingen soms uitsluitend den Franschen tekst der jongere Belgische wetten aanhalen. Dan zou ook, meer dan nu het geval is, de aandacht gevestigd worden op de tekortkomingen, die hier en daar in de Nederlandsche wetsteksten aan den dag treden, zooals het gebruik van enkele overbodig bastaardwoorden en het gemis van eenheid bij de uitdrukking van hetzelfde rechtsbegrip.

Voor « interdiction » b.v. treffen wij in de wetgeving nu eens « interdictie » aan, dan weer « onmondigverklaring », terwijl deze zorgwekkende instelling in de officieele vertaling van den code civil met den Hoog-Nederlandschen naam van « ontzetting » wordt bestempeld. Een dergelijke verscheidenheid van uitdrukking is voor de eenheid van rechtstaal in Vlaanderen zelf noodlottig, een eenheid, die belangrijker is dan de gelijkvormigheid van spraakgebruik tusschen Noord en Zuid.

Een ergere fout, die aan de tweetalige wetgeving kleef, is, dat de Nederlandsche en de Fransche tekst niet altijd overeenstemmen. Het kan dan voorkomen, dat de Fransche tekst de gedachte van den wetgever niet juist weergeeft. Maar het komt ook voor — hoogleeraar N. Gunzburg heeft dit onlangs aangevoerd (20) — dat de steller van den Nederlandschen tekst in gebreke is. Een voorbeeld levert de wet van 15 Maart 1932, art. 8, luidende als volgt :

« Het verval (van den aanleg voor den vrederechter) wordt aangevraagd bij verzoekschrift — La réemption sera demandée par requête ».

De uitdrukking « verzoekschrift » is onjuist. Want een mondeling verzoek is voldoende voor het vrederecht, waar immers in beginsel geen schrifturen zijn vereischt.

De gebreken van Vlaanderens wetstaal mogen en moeten worden vermeld, al ware het alleen maar om de stellers van den Nederlandschen tekst in het vervolg tot de uiterste zorgvuldigheid aan te zetten. Gebreken zijn evenwel geen zuivere maatstaf ter beoordeling. De verdiensten der omvangrijke wetstaal, die gedurende de laatste vijf en dertig jaren in Vlaanderen tot stand is gekomen, wegen zwaarder dan de tekortkomingen.

In 1923 heeft zich de Belgische regering de vorming eener goede rechtstaal voor Vlaanderen aangetrokken.

Bij koninklijk besluit van 18 September 1923 werd een commissie ingesteld met opdracht, « de bepalingen van de grondwet, de wetboeken, de wetten en de gebruikelijke besluiten, waarvan geen officieele tekst in de Vlaamsche taal werd bekendgemaakt, in deze taal te vertalen ».

Deze op zich zelf reeds omvangrijke opdracht vereischt bovendien een diepgaande en veelzijdige kennis : een grondige kennis van de Fransche en Nederlandsche taal, tevens een grondige kennis van het Fransche en zelfs van het Nederlandsche recht, indien de vertaler bij Nederlandsche rechtstaal aansluiting zoekt. Daar nu, blijkens de ervaring, niemand grondig twee talen, noch twee rechten kent, getuigt het van een juist inzicht der regering, dat zij het voorgenomen vertaalkwerk aan een Commissie en wel aan een commissie van vooraanstaande Vlaamsche rechts- en taalgeleerden heeft opgedragen (21).

Bij het volbrengen van haar opdracht heeft de commissie blijkbaar de vroeger verschenen vertalingen benutigd en de Hollandsche rechtstaal, voor zooverre zij op het Belgisch recht past, tot richtsnoer genomen (22).

De commissie vertaalde tot nog toe de grondwet, de provinciale wet, de gemeentewet, enkele wetten van kleineren omvang, het wetboek van strafrecht, het wetboek van strafvor-

dering en de twee eerste boeken van het burgerlijk wetboek. Deze vertalingen werden achtereenvolgens bij koninklijk besluit aangenomen en door middel van het Staatsblad bekendgemaakt.

Ter bevordering der eenheid van rechtstaal in Vlaanderen werd bij koninklijke besluiten bepaald, dat alleen de vertalingen der commissie zullen worden gebruikt voor het onderwijs in de onderwijsinrichtingen van den Staat, alsook voor het opmaken van alle openbare akten uitgaande van de wettelijk gestelde machten.

Men mag aannemen, dat deze bestuursmaatregel in het onderwijs en het bestuur zal worden in acht genomen. Zullen ook de rechters, advocaten, deurwaarders, pleitbezorgers en notarissen de rechtstaal der officieele commissie onvoorwaardelijk aanvaarden? Dit is niet boven allen twijfel verheven.

Strikt genomen heeft de regering, zelfs de wetgever, geen zeggenschap over de taal. Deze wordt immers gevormd door het spraakgebruik en wel, wat de rechtstaal betreft, door het spraakgebruik der juristen. De regering kan voorzeker, wanneer zij aan de rechtsvorming deelneemt, tot het vestigen van een standvastig spraakgebruik medewerken. Het valt echter buiten haar bevoegdheid, de taal, waarin zij zich uitdrukt, aan de spraakmakende gemeente op te dringen.

Hieruit valt af te leiden, dat de rechtstaal der officieele commissie gemakkelijk in de praktijk zal doordringen, voor zooverre zij niet met het heerschende spraakgebruik in botsing komt. Aan dit spraakgebruik is ten slotte ook elke jurist gebonden; hij sticht verwarring, indien hij op zijn eigen houtje als taalverbeteraar optreedt.

De commissie zal echter tegenstand ontmoeten, wanneer zij rechtswaarden en uitdrukkingen, die in Vlaanderen door gebruik een vaste betekenis gekregen hebben en diensgevolge om zoo te zeggen de eigendom van het volk zijn geworden, tracht ter zijde te stellen.

We zien dan ook, dat « correctionneele rechtbank » b.v., de officieele vertaling ten spijt, geen gunstig onthaal gevonden heeft bij de rechtspraktijk. De boetstraffelijke rechtbanken blijven zich ook, na de officieele vertaling van het wetboek van strafvordering, « boetstraffelijke rechtbank » noemen, juist omdat zij sedert meer dan een halve eeuw aldus worden genoemd.

Het strafwetboek, het wetboek van strafvordering, de grondwet, de gemeentewet en de provinciale wet, voldoen overigens aan de eischen, die met betrekking tot taal en stijl aan een vertaling mogen worden gesteld. Hiertoef zal wel het feit hebben bijgedragen, dat de rechtstaal op dit gebied reeds door de praktijk en de rechtsgeleerde werken vrij volledig was gevormd.

Ook het burgerlijk wetboek, voor zooverre verschenen, is verdienstelijk, ofschoon er veel oneffenheden in voorkomen. Wij vermelden bij voorbeeld :

Uitwerkselen der wetten (opschrift van den voorgaanden titel) in plaats van : werking der wetten.

Al wie het grondgebied bewoont (B. 3.) ; beter en nauwkeuriger : allen die het grondgebied bewonen.

Geparafeerd (B. 41) ; het Hollandsch burgerlijk wetboek schrijft : gewaardmerkt.

In alle gevallen wanneer (B. 49) in plaats van : in alle gevallen, waarin.

Alle overtredingen (B. 50 en elders) in plaats van : elke overtreding of alle overtredingen.

Kopie eener akte (B. 69) ; de gebruikelijke uitdrukking is : afschrift eener akte (vgl. Holl. B. W. art. 36).

Akte van eerbied (B. 76) in plaats van : eerbiedige akte : deze akte is toch geen betuiging van eerbied, al moet zij ook in eerbiedige bewoordingen worden opgesteld.

Het vonnis kan niet aangevoerd worden (tegen derden ; B. 100) in plaats van : het vonnis kan niet ingeroepen worden tegen derden.

Opdat de afwezigheid verklaard wordt (B. 115) in plaats van : verklaard ware : dit is wellicht een drukfout.

Uitwerkselen van de afwezigheid (opschrift boven art. 120 B.) in plaats van : gevolgen der afwezigheid ; bedoeld zijn de (rechts) gevolgen van het (rechts)feit der afwezigheid ; in de opschriften boven art. 135 en 139 komt de fout niet meer voor.

In geval de afwezige geen volmacht achtergelaten heeft (B. 120) in plaats van : Ingeval in een woord.

Onder verplichting te stellen tot waarborg van hun beheer (B. 120 ; zie ook B. 123) in plaats van : onder verplichting borg te stellen tot zekerheid van hun beheer : zekerheid is persoonlijk of zakelijk : art. 120 B. ziet echter alleen op het stellen van persoonlijke zekerheid door middel van borgtocht.

Dit verzet wordt nooit aanvaard (B. 174) in plaats van : Dit verzet wordt nooit ontvangen ; het geldt hier de ontvankelijkheid van het verzet.

In de gevallen waar (B. 182) in plaats van : in de gevallen waarin.

Wanneer zonder bezwaar hunnerzijds een jaar verlopen is (B. 183) in plaats van : zonder tegenspraak van hunne zijde.

Aangeduid (B. 193 en elders) ; de vertalers letten niet op het verschil tusschen « aanduiden » en « aanwijzen » ; art. 193 moet worden gelezen : de personen die (in het vorig artikel) worden aangewezen.

Het uiterlijk bezit van den huwelijken staat kan de zoogezegde echtgenooten niet ontslaan van de verplichting om de akte van huwelijksvoltrekking over te leggen (B. 195) ; de vertaler mag zich niet veroorlooven, het begrip « possession d'état » te omschrijven ; de juiste vertaling is : Het bezit van staat kan de bevoerde (niet : de zoogezegde) echtgenooten niet ontslaan van de verplichting, de akte van huwelijksvoltrekking te vertoonen.

Wij zullen het zondenregister van het vertaalde burgerlijk wetboek, waarvan wij slechts de eerste 195 artikelen vluchtig hebben doorgelezen, niet verder openleggen. Het wettenrecht heeft ook in taalkundig opzicht van tijd tot tijd een herziening noodig. Wij mogen dus de verwachting koesteren, dat in een tweeden verbeterden druk de oneffenheden van het werk der commissie zullen worden gelijkgemaakt.

Naast den vorm der wetten is voor de taal, wij hebben er boven op gewezen, inzonderheid de rechtspraak van groote betekenis.

Dank zij het Rechtskundig Weekblad, waarin aan Vlaanderens rechtspraak een aanzienlijke plaats is ingeruimd, zijn wij in de gelegenheid gesteld, ons een oordeel te vormen over het huidige spraakgebruik der hoven, rechtbanken en vrederechters.

De rechtstermen, die in de vonnissen en arresten voorkomen, zijn zoowel in burgerlijke als in strafzaken doorgaans goed gekozen en in hun juiste betekenis gebruikt. Wij mogen dus zeggen, dat de standvastigheid van het spraakgebruik, wat de vakwoorden betreft, praktisch niet veel meer te wenschen overlaat.

Er worden in enkele rechterlijke beslissingen nog wel eigenaardige uitdrukkingen aangetroffen, zooals « gerechtsonkosten » voor gerechtskosten, « massa van het faillissement » voor falliete boedel. De rechtbank « verzendt » (in plaats van : verwijst) nog weleens de zaak of zelfs de partijen naar een anderen rechter ; zij « verzendt » (zelfs) den betichte van het vervolg zonder kosten », in plaats van hem van rechtsvervolg te ontslaan. Dergelijke miswassen zijn echter uitzonderingen.

De Vlaamsche rechtspraak heeft evenwel een ergerlijk gebrek, dat hier niet mag worden verzwegen. In vele vonnissen en arresten komen n.l. fouten voor, die niet slechts aan onachtzaamheid te wijten zijn, maar het vermoeden wekken, dat de stellers de Nederlandsche taal niet behoorlijk kennen.

Er zijn ook wel rechters — wij zouden er met name kunnen noemen — die hun vonnissen in keurig Nederlandsch stellen. Maar hoe veel anderen schijnen, te oordeelen naar de taal en den stijl hunner uitspraken, op gespannen voet te leven met de taalregels (23) ?

De Vlaamsche rechtspraak geeft ons een trouw beeld van de wetenschappelijke opleiding onzer magistraten. De rechters en raadsheeren hebben meestendeels hun opleiding genoten, toen de Nederlandsche taal nog de verstooteling was van het middelbaar en hooger onderwijs. Dit moge hun tot verzachtende omstandigheid strekken, wanneer zij zich soms onbeholpen uitdrukken.

Als verzachtende omstandigheid kan nog worden ingeroepen, dat de rechters in den regel te druk bezet zijn om aan den vorm hunner uitspraken een bijzondere zorg te wijden.

Fouten als de volgende zouden echter in geen vonnis mogen voorkomen :

In grondbegin in plaats van : in beginsel (24).

Volmachttrager in plaats van : volmachthebber of houder eener volmacht.

De deskundige doet opmerken in plaats van : de deskundige merkt op.

Aangezien dat de vordering strekt in de plaats van : aangezien de vordering strekt ; de fout wordt herhaald, telkens wanneer de daaropvolgende alinea's met het voegwoord « dat » worden ingeleid (25).

Voorbehoud het tegenbewijs in plaats van : behoudt het tegenbewijs voor.

Wijst den aanlegger van de hand in plaats van : wijst de vordering af of ontzegt aan eischer zijn vordering.

Het binnenrecht van het land in plaats van : het inlandsch of nationaal recht.

In de Hollandsche rechtspraak, die nochtans in taalkundig opzicht niet onberispelijk is, zouden fouten als de even gemelde, niet worden geduld.

Het is een algemeen verschijnsel, dat de zoogenaamde hogere standen, waartoe de magistraten gerekend worden, keurig Nederlandsch spreken en schrijven in Holland dan in Vlaanderen.

Deze ongelijkheid vloeit o. a. uit het feit voort, dat de tegenstelling tusschen de standen, die in Holland veel schreper aan den dag treedt dan in Vlaanderen, in beide landen op verschillende wijze tot uitdrukking is gekomen.

De Hollandsche hogere standen, onderscheiden zich van de lagere door het gebruik van beschaafd Nederlandsch in het openbaar leven, den dagelijkschen omgang en den huiselij-

ken kring. Zodoende geven zij het goede voorbeeld, dat bij het volk waardeering en navolging vindt. Hiertegenover staat evenwel, dat zij het vaak als een teken van voornaamheid beschouwen, hun overigens degelijk Nederlandsch met vreemde woorden te doorspeken.

In Vlaanderen hebben de hogere standen in den regel getracht zich door het gebruik der Fransche taal boven het volk te verheffen. De meeste Vlamingen, welke tot die standen behooren, slagen er diensgevolge slechts met moeite in, zich in beschaafd Nederlandsch uit te drukken. Daardoor hebben zij zich van het Vlaamsche volk vervreemd en in de onmogelijkheid gesteld, een beschavenden invloed uit te oefenen.

De verfransching heeft nochtans nooit de geheele tot het geven van leiding geroepen klasse in Vlaanderen aangetast. Zelfs in de donkerste dagen der geschiedenis werden in de hogere standen Vlamingen aangetroffen, die aan hun moedertaal getrouw bleven. In de laatste jaren is hun aantal aanmerkelijk toegenomen, zoo aanmerkelijk zelfs, dat er zich thans naast de verfranschte z. g. n. aristocratie een Vlaamsche hogere stand gevormd heeft, die zijn verheffing zoekt in aansluiting bij het Vlaamsche volk.

Dit is ook voor het rechtsleven een verheugend verschijnsel. Want, indien de hogere standen beschaafd Nederlandsch spreken en schrijven in het dagelijksche leven, dan zal het den rechters, advocaten, pleitbezorgers en notarissen niet moeilijk vallen hun vonnissen, akten en gedingstukken in goed, zuiver en zelfs fraai Nederlandsch te stellen. Dan zal Vlaanderen eindelijk een rechtstaal bezitten, die den naam van Nederlandsche rechtstaal ten volle waardig is.

De dag, waarop deze verwachting zal vervuld worden, is niet verre meer verwijderd. Hij zal aanbreeken, wanneer de afgestudeerden der Nederlandsche hogescholen van Gent en Leuven een overwegende plaats zullen innemen in de magistratuur, de balie en het notariaat.

Hun dag zal komen !

- (1) « Weekblad van het Recht », nr. 12107.
- (2) H. BORGINON, Prof. Mr. de Hoon, « Rechtskundig Weekblad », 1e jg., nr. 35.
- (3) Het huwelijkscontract wordt behandeld in het derde Boek van den « Code Civil » over de wijze, waarop eigendom verkregen wordt ; de huwelijksvoorwaarde is geregeld in het eerste Boek, van personen, van het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek.
- (4) « De Code-vertalingen in den Franschen tijd » ; Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Vlaamsche Academie, 1932, blz. 87 vlg.
- (5) Prof. J. Ph. SUTTING, Inleiding tot het burgerlijk recht, 1918, I, blz. 24.
- (6) In dit wetboek werd voor het eerst in de Nederlandsche wetgeving de spelling « Vries » toegepast.
- (7) Dit wetboek is in werking getreden in 1923. Het vervangt het wetboek van het strafrecht voor het krijgsvolk te lande van 20 Juli 1814 ; dit laatste wetboek heeft ook in België gegolden tot 27 Mei 1870.
- (8) « De Nederlandsche rechtstaal », 's-Gravenhage, 1916, I, blz. 26-104.
- (9) « De Nederlandsche rechtstaal », I, blz. 16-25.
- (10) Het administratief recht werd onder dezen naam als leervak in Nederland ingevoerd door Thorbecke, die vroeger hoogleeraar was te Gent (1825-1830) ; hij gaf er colleges van staatshuishoudkunde en statistiek in de Nederlandsche taal. Zie Paul FREDERICQ, « Thorbecke vóór 1930 », 's-Gravenhage, 1906.
- (11) W. BILDERDIJK, « Formulierboek van het Wetboek der civiele rechtsvordering », Amsterdam, 1811, I, blz. 75.
- (12) De uitdrukking « eischer in beroep », wordt aangetroffen bij VAN BONEVAL FAURE, « Het Nederlandsch burgerlijk procesrecht », Leiden, 1900, V, blz. 44.
- (13) Het woord « conclusie » is ontleend aan het canoniek rechtsgedrag, waar de partijen hun verdediging in den vorm eener sluitrede plaachten voor te dragen ; de conclusie was de gevolgtrekking der sluitrede. Het Fransche recht spreekt van « conclusions » in het meervoud, omdat de elsch bijna altijd uit hoofd- en nevenvorderingen is samengesteld. In het Nederlandsch recht, dat den elsch als een geheel ziet, wordt « conclusie » in het enkelvoud gebruikt.
- (14) Zie PRAYON-VAN ZUYLEN, « Het Nederlandsch als rechtstaal », 1888, blz. 7v.
- (15) Ledegancck beschouwde zijn rechtstaal nog als Nederduitsch. — Zie « Ledegancck's wetvertalingen » in de Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Vlaamsche Academie, jg. 1914, blz. 81-90.
- (16) J. VAN ASSCHE, « Handboek van den notaris », 4 dl., 2e druk, Gent, 1883 Dit Handboek, waarvan de formulieren aan de praktijk zijn ontleend, geven ons een trouw beeld van de notariële rechtstaal van dien tijd. — Zie over de gebreken der notariële rechtstaal BELLEFROID, « Taalontwikkeling in het notariaat », Gent, 1903.
- (17) H. DE BAETS, « Wetboek van koophandel met de Nederlandsche vertaling », Gent 1879. — OBBE, « Vertaling der wet op de bevoegdheid », Gent, 1879. — BELLEFROID, « Wetboek van koophandel, uit het Fransch vertaald, Hasselt, 1901. — V. DE VOS, « Fransch-Nederlandsch formulierboek van Handelsrecht », Leuven, 1896. — K. VAN ELSAC, « Verzameling van formulieren en voorschriften », Namen, 1897. — MESOT, « Nationaal woordenboek van het Belgisch recht », door een maatschappij van Belgische rechtsgeleerden, Brussel, 1864. — F. F. ROEN, « Het gebruik der talen in burgerlijke zaken », Gent, 1895. — L. DOSSEL, « Kern van ons burgerlijk wetboek », Gent, 1905 ; « De Belgische taalwet », Brussel, 1908 en Brugge, 1910. — L. DOSSEL en W. VAN ECKHOUDT, « Schets van het Belgisch handelsrecht », Dendermonde, v. j. ; « De Belgische ongevallenwet », 1905. — F. RODENBACH, « Handboek der rechtsgeleerdheid », Brugge, 1909. — Deze literatuuropgave is onvolledig.
- (18) L. DE HONDT, « Strafwetboek met Vlaamsche vertaling », Gent, 1867 ; « Wetboek van rechtspleging in strafzaken en de officieele Nederlandsche vertaling », Gent, 1874. — F. RODENBACH, « Wet over de registratie van 1798 », Brussel, 1891. — BELLEFROID, « Verzameling van Belgische strafwet », Hasselt, 1908 ; « Belgisch wetboek van strafrechtspleging », Hasselt, 1909 ; « Belgisch wetboek van strafrecht », Hasselt, 1924.
- (19) M. A. KLUYSKENS, « Beginselen van burgerlijk recht », 3 dl. — M. N. GUNEBURG, « Het huwelijkscontract ». — M. L. FREDERICQ, « Beginselen van het Belgische handelsrecht ». — E. VAN DIEVOET, « Ons pachtrecht ». — RENE VICTOR, « Het belang van de Nederlandsche wetenschap voor de algemeene rechtsleer ». — K. BRANTS, « De staatsinrichting van België ». — « Het Belgische gemeenterecht ». — E. VANDEPUTTE, « Het begrip van het politiek misdrijf in het Belgisch recht ».

(20) N. GUNZBURG, « Hoofdartikel van het Rechtskundig Weekblad », 2e jg., nr 10.

(21) De commissie was samengesteld uit de heeren H. de Hoon, Eerste Advocaat-Generaal, voorzitter, P. de Pelmaecker, W. Dufloy, N. Gunzburg, L. Scharpé, E. van Dievoet, J. van Overbeke, J. Vercoillie, en E. Verleyen, Hoogleraren, P. de Bous, onderzoeker, K. Brants, Ond-Bestuurder van de Vlaamse Diensten bij de Kamer der Volksvertegenwoordigers, F. Toussaint, Directeur aan het ministerie van Justitie, lid-secretaris, en M. Van de Woenstijne, Onder-Directeur aan het ministerie van Justitie, adjunct-secretaris.

(22) De wetten en koninklijke besluiten van algemeen belang verschenen reeds vóór 1898 in het Staatsblad met een Nederlandse vertaling, waaraan echter geen rechtskracht werd toegekend. De officiële vertalingen van den « code pénal » en den

« code d'instruction criminelle » door L. DE HONDT hebben wij reeds vermeld.

(23) Zie J. SPANOGHE, Rechtskundig Weekblad, 2e jg. nr 19.

(24) In de Vlaamse rechtsliteratuur vindt men bij awisseling « principe » of « principie ». Waarom niet « beginsel » of « rechtsbeginsel »?

(25) De vonnissen kunnen worden gesteld in den verhalenden of den overwegenden vorm. In dit laatste geval beginnen de onderdelen met de woorden « overwegende dat » en kan het woord « overwegende » bij verdere redengeving worden weggelaten. Voor de besluiten is de overwegings-vorm niet geschikt. Wil men de herhaling « aangezien » vermijden, dan bediene men zich van den verhalenden stijl; ook kunnen de beschouwingen met het woord « aangezien » beginnen en in den verhalenden vorm worden voortgezet.

RECHTSPRAAK

BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK TE YPER.

5 OCTOBER 1933.

Voorzitter : M. Matton.
Rechters : MM. Heyvaert en Sobry.
Op. Min. : M. Opdebeeck.
Pleiter : Mter Van der Mersch.

AUTOBUSDIENST. — VERVOER VAN WERKLIEDEN NAAR HUNNE FABRIEK MITS ABONNEMENT. — GEEN AANVAARDING VAN HET GEWOON PUBLIEK. — OPENBARE DIENST. — TOEPASSELIJKE WET VAN 21 MAART 1932.

Het regelmatig vervoer van bepaalde werklieden op vastgestelde uren, mits betaling van een abonnementsprijs, moet als een openbare dienst aanzien worden en valt onder de toepassing van de wet van 21 Maart 1932, die maar één enkele uitzondering voorziet, namelijk de dienst georganiseerd of betaald door een werkgever ten bate van zijn personeel.

Het feit dat er geen plaatsen werden beschikbaar gesteld voor de personen, die zich bij elke reis zouden kunnen aanbieden, heeft geen belang ter zake.

L... t/ Op. Min.

Aangezien de beroeper L... te recht staat om te Yper, in Januari-Februari 1933, een regelmatig openbaren vervoerdienst per autobus te hebben ingericht, zonder vooraangaande toelating ingevolge de wet van 21 Maart 1932 te hebben bekomen;

Aangezien de bestichte bekend eenen regelmatig dagelijkse vervoerdienst voor werklieden tusschen Yper en Roubaix, per autobus te hebben ingericht, doch tevens staande houdt dat het inrichten van voornoemde vervoerdienst niet valt onder toepassing der Strafwet; immers het uitbaten van litigieuze vervoerdienst heeft geen openbaar karakter en diensvolgens had betichte geen vooraangaande toelating tot uitbating in onderhavig geval, noch aan te vragen, noch te bekomen;

Aangezien, tot staving zijner zienswijze, de beroeper aanvoert dat hij slechts bepaalde werklieden, mits betaling van eenen abonnementsprijs naar hunnen arbeid heeft gevoerd en daarna terugvoerd en hij dus niet zooals de wet van 21 Maart 1932 (art. 2 en 7) het vereischt, plaatsen in zijn autobus heeft laten bezetten door al wie zich aanbod, mits betaling van een bedongen vervoerprijs;

Aangezien het nochtans bewezen is dat betichte ieder werkman aannam die den prijs voor een weekabonnement betalen wilde, natuurlijk voor zooveel er in zijn autobus plaatsen beschikbaar waren;

Dat hij ten anderen zelf onrechtstreeks heeft bekend dat de dienst openbaar was, vermits hij aan den verbalisant verklaarde dat hij in 't jaar 1930, aan het Provinciaal Bestuur machtiging voor het uitbaten gevraagd heeft;

Aangezien trouwens het stelsel van verdediging van beroeper geen steek houdt: immers is de Wet van 21 Maart 1932 in kwestieus geval toepasselijk daar zelfs het vervoer van bepaalde werklieden, mits betaling van een abonnementsprijs als een openbare dienst moet aanzien worden; enkel en alleen voorziet gezegde wet eene uitzondering, namelijk: de georganiseerde diensten van een werkgever, uitsluitend zijn personeel of zijne familie bestemd, worden niet als openbare diensten aanzien;

Aangezien de beroeper niet beweert en ook niet kan staande houden, dat hij op verzoek en voor rekening van een werkgever litigieuze vervoer zoude ondernomen hebben; dat dus de lititieuze feiten wel vallen onder toepassing der voornoemde wet van 21 Maart 1932. Trouwens is het voldoende de verslagen en besprekingen die de voornoemde wet voorafgingen te onderzoeken om desaaangaande ten volle overtuigd te zijn. (Zie verslag van den heer Graaf de la Barre d'Erquennes. Sénaats-Documents Parlementaires, 1931-1932, n° 69).

Aangezien uit voornoemde beweegredenen derhalve dient afgeleid dat de eerste Rechter ter zake, eene juiste toepassing der wet gedaan heeft en dat bijgevolg het bestreden vonnis in al zijne beschikkingen dient bekrachtigd;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart het onderhavig beroep ontvankelijk, doch ongegrond, bekrachtigt diensvolgens het bestreden vonnis in al zijne schikkingen, dit bij toepassing der wetsbepalingen door den Eersten Rechter ingeroepen; kosten ten laste van den beroeper.

NOTA. — Tegen dit vonnis heeft de beroeper L. zich in Verbreking voorzien.

Zie: 1) Arr. Hof van Verbr., 10 April 1933: Journal des Tribunaux, 14 Mei 1933, kol. 314.

2) Arr. Hof van Verbr., 25 Sept. 1933. Revue de Droit pénal et de Criminologie, Aug.-Sept.-Oct. 1933, kol. 867.

3) Arr. Hof van Verbr., 25 Sept. 1933, Ibidem, kol. 869.

HANDELSRECHTBANK TE ANTWERPEN

7e KAMER — 11 OCTOBER 1933

Referendaris : Mr. J. V. Janssens.
Pl. : Mters J. Franck en C. Van den Bosch.

DIENTCONTRACT. — PENSIOEN BIJ EINDE DIENTCONTRACT TOEGEKEND. — NATUURLIJKE VERBINTENIS VAN DEN PATROON.

De patroon die bij het einde van een dienstcontract aan zijn bediende levenslang een pensioen beoofte, neemt eene natuurlijke verbintenis op zich, wanneer hij het alsluiten van het dienstcontract de betaling van dit pensioen niet bedongen werd.

De Rechtbank kan een dergelijke verplichting niet sanctionneren.

J. Vanderklip t/ Antwerp Engineering.

Aangezien eischer van zijne diensten bij verweerster ontslagen werd met de belofte dat hem een jaarlijksch pensioen ten beloope van 18.000 fr. levenslang zou uitgekeerd worden;

Aangezien verweerster gemeld pensioen vanaf Juni 1930 tot December 1931 uitbetaalde;

Dat dientengevolge der geldelijke moeilijkheden waarin zij verkeerde, verweerster de betalingen van het pensioen staakte;

Dat eischers vordering tot de betaling ervan strekt;

Aangezien verweerster tot de ontzegging van den eisch besluit op grond dat hare belofte eene vrijwillige gift zou daarstellen;

Aangezien wanneer verweerster op zich nam een pensioen aan eischer te betalen, kende zij hem niet een voordeel zuiver toe om niet (art. 1105 B.W.) maar was zij bewogen door het inzicht eischer voor zijn langdurige en goede diensten te beloonen;

Aangezien nochtans noch een wettelijke beschikking, noch hetzij welke bediende-arbeids-overeenkomst verweerster de burgerlijke verplichting oplegde gemeld pensioen te betalen;

Aangezien het alzo voorkomt dat verweerster bij eene natuurlijke verbintenis gebonden is (Planiol et Ripert. Traité pratique de droit français tome VI. n° 983 en 987);

Aangezien, alhoewel volgens eer en geweten verweerster gehouden is het beloofde pensioen te kwijten nochtans de Rechtbank geen rechtsdwang mag bevelen om de uitvoering van verweersters natuurlijke verbintenis te verzekeren;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle andere of strijdige besluiten ontzeggende, verwerpt den eisch en stelt de kosten ten laste van aanlegger.

PLAATSGBREK !

Verplicht ons verschillende belangrijke arresten en vonnissen, alsook talrijke ingezonden bijdragen te behouden voor ons volgend nummer.

DE STRIJD OM DE VERVLAAMSCHING VAN HET GERECHT

Vlaanderens tweetaligheid en Mr. Struye

Sinds enkelen tijd openbaart zich in de rechterlijke wereld een zonderling phenomenon. Dan wanneer tot nog toe de Brusselse en de Waalse advocaten zich met hun Franschgezinde confraters uit Vlaanderen volkomen eensgezind voelden voor wat betreft de bestrijding van de Vlaamse eischen op het gebied van het gerecht, heeft zich sinds den aanvang van de bespreking van het wetsontwerp der Kamercommissie, in dezen toestand een volledige verandering voorgedaan.

Men wordt stilaan de onweerstaanbare kracht gewaar van de Vlaamse herleving en de anti-Vlaamse groep, die tot nu toe volkomen solidair was, heeft zich dadelijk in talrijke onderverdelingen gesplitst.

De Waalse confraters vragen slechts één ding, dat er in hun gewest zelfs niet aan tweetaligheid zou mogen gedacht worden; al wat daarmede van verre of van dichtbij eenig verband houdt, is hun een gruwel, en ze zijn onmiddellijk bereid volledig de Fransche cultuur in de Vlaamse gewesten prijs te geven op voorwaarde slechts, dat het uitgesloten blijve, dat de Vlaamse taal ook maar het minste recht in Wallonië zou kunnen doen gelden.

Die houding is logisch en natuurlijk.

De Brusselsche confraters voelen zich veel meer bedreigd dan diegene van de Waalse streek, en voor hen komt het er thans vooral op aan met alle middelen de bevoorrechte positie van de Fransche taal op het Brusselsch Gerechtshof te handhaven.

Om dit doel te verwezenlijken, verklaren zij zich ook volkomen bereid de onbeduidende minderheid Franschsprekende Vlamingen in de Vlaamse gewesten aan hun lot over te laten.

Deze laatste verliezen nu plots eiken steun, zij stellen vast hoe weinig de houding van de Brusselsche confraters op principen of idealen berust en hoe enkel en alleen het eigen belang in het spel is en vandaar een reeks verontwaardigde artikelen, waarin de Brusselsche advocaten door confraters uit Gent en uit Antwerpen beschuldigd worden van « lâchage ».

Vóór een paar weken was het Mter Cloquet, uit Gent, die in het « Journal des Tribunaux » uiting gaf aan het gevoel van pijnlijke verlatenheid dat hem bezieft. De vorige week was het Mter Wynen, uit Antwerpen, die in hetzelfde blad klaagde en jammerde en hulp en steun afsmeekte voor het lot der verfranschte minderheden in het Vlaamse land.

Het leitmotiv van al deze jeremiaden is de onbetwistbare tweetaligheid van Vlaanderen. Het « Journal des Tribunaux » heeft het artikel van Mter Marcel Wynen onderworpen aan Mter Struye, den kampioen van den strijd tegen het wetsontwerp der Kamercommissie voor wat betreft het Brusselsch arrondissement. Helaas, hoezeer moeten onze Franschgezinde confraters hun verouderde stellingen reddeloos verloren voelen, wanneer ze kennis nemen van het antwoord dat Mter Struye hun geeft. Ziehier wat hij schrijft: « La Russie tsariste comptait, elle aussi, une aristocratie et une élite qui avaient pris l'habitude de se servir de la langue française. A-t-on jamais prétendu que la Russie était un pays bilingue? »

Dergelijk antwoord noemt men gewoonlijk in onze streken « het geven van een... ezelsstamp ».

Wij vinden het wel eenigszins wreedaardig van Mter Struye en alleen uit confraterniteit zouden wij zelf het nooit zoo ruw en zoo onomwonden hebben verklaard. Maar nu dit antwoord van Mter Struye zelf komt, die zoozeer strijdt op de eerste barrikaden en die het toch ongetwijfeld goed meent met de Fransche cultuur, nu is het niet uitgesloten dat onze Franschsprekende confraters uit Gent, Antwerpen, Leuven en elders, even beginnen na te denken en zich eens afvragen of Mter Struye voor wat hen betreft misschien geen gelijk heeft!

In elk geval, indien Mter Struye er aldus over denkt, wat moet dan het oordeel zijn van de Vlaamse advocaten en... van de Vlaamse mensen!!

king is ontaard in eene ruzie tusschen de Brusselsche advocaten enerzijds en de franschgezinde advocaten uit het Vlaamse land anderzijds, allen slechts bekommerd om hun persoonlijk belang. De pers heeft dan ook in het algemeen zeer weinig over deze vergadering medegedeeld en de Fédération des Avocats kan zeer moeilijk dit onbetwistbaar fiasco verduwen. Immers, daardoor was toch het bewijs geleverd hoe weinig de Belgische advocaten over het algemeen er zich om bekommerden stelling te nemen tegenover het wetsontwerp van de Kamercommissie. Terloops een handteeken plaatsen op een manifest dat hadden ze er wel voor over, doch een reis naar Brussel, om daar in aanzienlijk getal te betoogen tegen het wetsontwerp der Kamercommissie, dat was hun te veel.

De Fédération doet nu het onmogelijke om dit fiasco goed te maken en heeft daarom een grootscheepsch referendum op touw gezet waarbij aan al de Belgische advocaten gevraagd wordt hunne meening te doen kennen over de motie welke tijdens de vergadering der vorige week werd ontworpen.

Het spreekt vanzelf dat de Vlaamse advocaten niet aan dergelijk manoeuvre kunnen meedoen. Inderdaad, eerst en vooral is de motie, waaromtrent de stemming gevraagd wordt, buiten hen opgesteld. Zij waren inderdaad niet uitgenoodigd op de algemeene vergadering van de Fédération, waarvoor enkel in het Fransch opgestelde omzendbrieven waren rondgezonden, en zij zouden dus nu te stemmen hebben over eene motie, die in hunne afwezigheid ontworpen is geworden. Toch is dit nu slechts bijzaak. Wij, Vlamingen, staan op het standpunt dat heel het vraagstuk der taalregeling in gerechtszaken, volkomen staat buiten en boven de meening van de advocaten, welke ook de getalsterkte weze van de twee kampen. Dat het midden van de advocaten sinds lange jaren tot in merg en been verfranscht is, weet natuurlijk iedereen en het is volkomen overbodig zulks door een referendum te bevestigen, doch juist deze abnormaliteit, die strijdig is met alle gezonde opvattingen aangaande de verhouding tusschen de hoogere standen en het volk, willen wij gewijzigd zien en wij hebben de hoop dat onze wetgevers genoeg gezonde zin aan den dag zullen leggen om te beseffen dat het hoogstnoodig is, in het nationaal belang, dat hierin verandering kome.

Het bewijs dat er eene meerderheid Franschgezinde advocaten in het land zou bestaan, is dan ook van alle belang ontbloot en een referendum op dit punt is niets anders dan eene poging om verwarring te stichten en een manoeuvre om het Parlement te beïnvloeden tegen de allernoodzakelijkste maatregelen in het belang van de Vlaamse herwording.

De Vlaamse advocaten hebben dadelijk besloten dat ze zich onthielden aan dit referendum deel te nemen.

Vanwege het bestuur der Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen werd de hieronderstaande mededeeling verspreid in al de Vlaamse bladen.

« Het Bureau der Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen, bijeengeroepen naar aanleiding van het referendum uitgelokt door het Verbond der Belgische Advocaten tot bevestiging eener dagorde door haar gestemd in algemeene vergadering van 30 October.

beslist aan dit referendum geen deel te nemen en verzoekt de Vlaamse advocaten van het land zich eveneens te onthouden om geen belang te helpen geven aan die Vlaamschvijandige poging van het laatste uur.

Het Bestuur. »

Het wachtwoord is stipt gevolgd geworden; alle Vlaamse advocaten hebben zich onthouden.

Verschillende confraters hebben er ook aan gehouden persoonlijk aan het bestuur van de « Fédération des avocats » te laten weten om welke reden ze zich wenschten te onthouden.

Zulks kon niet op meer doeltreffende en op meer waardige wijze geschieden dan in het hieronderstaand schrijven van onzen confrater Mr Deswarte, schrijven dat, naar wij vernemen, het « Journal des Tribunaux » niet in zijn kolommen heeft willen opnemen.

Mon cher Confrère

Me Van Weddingen,

Je reçois à l'instant votre lettre circulaire du 4 novembre et mon premier mouvement fut de ne pas y donner suite, de même que je n'ai pas donné suite à la convocation qui nous fut adressée par notre Bâtonnier à nous rendre à l'Assemblée Générale de notre Ordre convoquée pour discuter de l'emploi des langues en matière judiciaire.

Het referendum van de Fédération des avocats

Wij hebben in ons vorig nummer vermeld op welk jammerlijk fiasco de met zooveel bombast aangekondigde algemeene vergadering van de Fédération des avocats belges is uitgevallen. Enkel 60 man had aan den oproep van het bestuur gevolg gegeven en de bespre-

Je crains cependant que mon abstention ne puisse s'interpréter comme un manque d'intérêt pour une cause à laquelle je suis, tout au contraire, extrêmement attaché.

Mon attitude fut uniquement dictée par le souci de ne pas m'associer à ce que je considère comme une manœuvre politique dirigée contre un mouvement dont je me réclame, et point du tout comme un référendum loyal.

Les promoteurs des diverses prétendues « consultations du barreau qui ont eu lieu ces temps derniers, ont fondé leurs initiatives sur un postulat qui peut se résumer comme suit : « L'avocat est le porte-parole du justiciable, son opinion est la traduction directe du sentiment des citoyens appelés à paraître devant les tribunaux. »

Malheureusement, pareil postulat, qui devrait être l'expression de la vérité si nos confrères étaient tous conscients de leur devoir social, est vicié, en fait, par l'immixtion des intérêts personnels de l'avocat.

Dans son immense majorité l'avocature de notre pays est actuellement d'expression uniquement française, tout au moins dans l'exercice de la profession, et ce par formation unilatérale, paresse ou préjugé de caste. Par contre, les justiciables sont partagés en deux masses numériquement égales, ou peu s'en faut, de Flamands et de Wallons.

Dès lors, et c'est l'évidence même, demander aux premiers de traduire le sentiment des seconds, c'est provoquer la trahison.

S'il en était autrement, avocats et juges s'identifieraient, au point de vue linguistique, avec les justiciables et nul n'aurait songé à demander une réglementation impérative de l'emploi des langues en matière de justice.

Me permettez-vous à ce propos une impertinence ? J'ai lieu de croire que si l'ordre du jour de la Fédération, hostile au projet Marck, n'avait pas été voté à la quasi-unanimité, ainsi que votre circulaire le relate avec une certaine naïveté, cette même Fédération n'aurait pas songé à le soumettre au référendum des trois mille avocats du pays.

Je tenais, Mon Cher Confrère, à vous faire connaître pourquoi j'estime que le référendum auquel vous m'invitez à participer n'en est pas un. Il n'est entrepris que parce que le résultat en est couru d'avance, il ne tend nullement à éclairer nos législateurs, mais à créer dans leur esprit une confusion entre l'intérêt personnel des avocats et l'intérêt, malheureusement contradictoire, des justiciables.

Croyez, Mon Cher Confrère, en mes sentiments dévoués.

* * *

Ook onze Antwerpsche confrater Mr Emiel Wildiers zond hieronderstaand kranig schrijven aan het bestuur van de « Fédération ».

* * *

Antwerpen, 7 Nov. 1933.

Aan het Verbond van Belgische Advokaten, Brussel.

Geachte Confraters,

Het spijt mij U te moeten melden dat ik niet geneigd ben op uw verzoek in te gaan en wel om de volgende redenen :

Toen ik enkele jaren als advocaat was ingeschreven was ik zoo vrij de « Federatie » te verzoeken hare mededeelingen aan de advokaten in de twee landstalen op te stellen. Hofelijk maar beslist werd dit verzoek afgewezen. Intusschen ging in de balie en op het gerecht de stelselmatige verfransching voort.

Toen enkele confraters in Antwerpen zich waagden enkele woorden in 't Nederlandsch tot de Rechtbank te richten werden zij met spotgelach onthaald door dezen die zich thans aanmelden als de paladijnen der vrijheid.

Een Antwerpsch advocaat werd met tuchtschappen bedreigd omdat hij zoo vermetel was in 't Nederlandsch te willen pleiten voor het Hof van beroep. Gedurende eene eeuw bestond er geen mogelijkheid te pleiten in de Nederlandsche taal voor de Burgerlijke Rechtbanken en de Rechtbanken van Koophandel, daar meestal de Rechter ofwel de Nederlandsche taal niet kenden of de Nederlandsche taal vijandig waren.

Voor het Hof van beroep mocht niet alleen niet in 't Nederlandsch gepleit worden, maar alle bescheiden moesten in 't Fransch worden omgezet op kosten van den pleiter die deze stukken voorbracht.

Gedurende meer dan eene eeuw bestond er dus geen vrijheid noch voor den Vlaamschen advocaat, noch voor den Vlaamschen berechtigde.

Waar was toen het Verbond der Belgische advokaten ? Nooit heeft het een stap gedaan of een wenk gegeven om de vrijheid van den Vlaming te doen verbieden.

Nu het Vlaamsche volk er genoeg van heeft als een Kolonie beschouwd te worden en een gerecht eischt dat oordeelt en vonnist in de landstaal, wordt het « Verbond » wakker om de voorrechten van volksvervreemde confraters te verdedigen ten nadeele van de Vlaamsche gemeenschap.

Ik meen dat uw verleden U het recht niet geeft U op de Vrijheid te beroepen en druk den wensch uit dat weldra een Verbond van Vlaamsche advokaten moge tot stand komen.

Inmiddels verzoek ik U mijne confraterneele groeten te aanvaarden.

* * *

Nog verschillende andere brieven kwamen ons toe doch plaatsgebrek belet ons ze allen op te nemen ; het is een algemeen verontwaardigd protest !

Het feit dat de Vlamingen aan dit referendum weigeren deel te nemen ontnemt er natuurlijk alle kracht en alle gezag aan.

Aan de Leuvense Balie

De franschgezinde advokaten van Leuven, hebben gemeend niet ten achter te mogen blijven bij hunne confraters van Antwerpen en ook zij hebben geoordeeld zich met een manifest te moeten wenden tot de leden van Kamer en Senaat. Wij weten niet wie dit stuk heeft opgesteld, maar wij denken in elk geval dezen opsteller te moeten aanraden er niet op te hopen dat hem ooit een zetel zal worden aangeboden in de Académie française. Dit stuk is inderdaad in zulk pijnlijk Fransch geschreven, dat het zou kunnen dienen als voorbeeld van den stijl waartoe de tweetaligheid leidt. In het stuk staat eigenlijk niets vermeld dat niet reeds opgenomen was in de uiteenzetting van de Conférence du Jeune Barreau d'Anvers. Ook de Leuvense ondertekenaars bevestigen dat Vlaanderen onbetwistbaar tweetalig is en dat trouwens eene regeling van het taalvraagstuk in gerechtszaken geen zin heeft om de goede reden dat de rechtsonderhoorigen toch niets begrijpen van de taal der rechtspleging, « n'y entendent goutte » zegt het stuk.

Om de mentaliteit van deze confraters-ondertekenaars in een schril licht te plaatsen, is het voldoende volgende zinsnede uit hun manifest aan te halen : « Il arrive tous les jours, tant devant les tribunaux de commerce que devant les tribunaux de première instance et les justices de paix de la région flamande, qu'un des conseils conclue et plaide en flamand, tandis que son adversaire conclut et plaide en français ; nous n'hésitons pas à dire que c'est là un régime idéal ».

Om in den stijl van het manifest te blijven zouden we niëraan kunnen toevoegen « et après ça on tire l'échelle ».

Om aan alle mogelijke misbruiken een einde te stellen, zouden de ontwerpers van het Leuvense manifest wenschen dat bij elke dagvaarding op straf van nietigheid een vertaling zou gevoegd worden Dat weze bijzonder opgedragen aan onze Waalsche confraters, die stellig dit Leuvense voorstel ten zeerste zullen op prijs stellen.

Na deze wijze raadgeving te hebben verstrekt aan de Parlementsleden, voegen onze Leuvense confraters, die het stuk ondertekenden, er aan toe : « en vous bornant à créer la mesure législative ci-dessus indiquée, vous vous placerez sur le terrain des réalités, vous vous inspiriez de la saine raison et vous feriez œuvre d'apaisement et de concorde », terwijl ze daarentegen het stemmen van het wetsvoorstel der Kamercommissie bijna gelijk stellen met het vergaan der wereld en beweren dat « le vote du projet libérticide » voor gevolg zou hebben « d'instaurer un régime d'abominable oppression » en dat de nieuwe wet « compromettrait la paix publique ».

Het voorstel der Kamercommissie wordt niet meer of niet minder dan « chantage » genoemd.

Deze enkele uittreksels volstaan natuurlijk volkomen om den geest te kenschetsen van diegenen die zich hebben kunnen eens verklaren met dit manifest en wij zullen ons wel wachten argumenten van dergelijke soort te weerleggen.

Gelukkig zal voor elk onpartijdig en onvooringenomen beoordeelaar de pijnlijke en droevige indruk, die door het document in kwestie gewekt wordt, teniet gedaan worden door de hierna staande flinke uiteenzetting die eveneens aan de Parlementsleden gezonden is geworden door onze Vlaamsche vrienden uit Leuven.

* * *

Leuven, den 3 November 1933.

Weledele Heer,

Naar aanleiding van de eerlang te houden bespreking over de taalregeling in gerechtszaken in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, werd in verschillende steden door franschsprekende advokaten protest aangetekend tegen het aanhangig westvoorstel.

De ondergeteekenden, allen advokaten aan de balie te Leuven, houden er aan te verklaren, dat de onverminkte aanvaarding van het wetsvoorstel een dringende noodzakelijkheid is. De Vlaamsche volksgemeenschap kan niet langer dulden dat hare taal op den tweeden rang wordt gezet in het gerechtsleven ; dit kwetst hare waardigheid, maakt eene volledige ont-

plooiing van het Vlaamsche rechtsleven onmogelijk en is een bestendige aanslag op haar cultureel leven.

De bestaande toestanden kwetsen daarenboven de rechten en de belangen der rechtsonderhoorigen ; de rechtsonderhoorigen eischen op als recht, de wetgever moet het aanzien als een plicht, dat elke Vlaming zich op het gerecht niet voele als een vreemde en dat zijne belangen worden uiteengezet, besproken en geoordeeld in zijn eigen taal. De feiten zijn daar, onbetwist en onbetwistbaar, dat dit niet het geval is. Wij maken overigens van de gelegenheid gebruik om protest aan te teekenen tegen de bewering, in de Kamer van Volksvertegenwoordigers geuit, dat door de Handelsrechtbank te Leuven alleen Fransche vonnissen werden uitgesproken, omdat geene Vlaamsche werden gevraagd. De waarheid is, dat na dagvaarding in het Nederlandsch en zelfs na pleidooi en besluiten van Vlaamschgezinde advokaten, ook in het Nederlandsch, Fransche vonnissen werden uitgesproken !

De franschsprekende advokaten eischen thans als een recht de vrijheid van keuze op. Zulk stelsel van vrijheid kan alleen den bestaanden onrechtvaardigen toestand bestendigen. Iedereen weet immers dat deze vrijheid van keuze voor de rechtsonderhoorigen alleen denkbeeldig is ; deze keuze wordt inderdaad gedaan zooals de advocaat dit wenscht ; in feite dicteeren franschsprekende advokaten aan hun cliënt de toelating van Franschtalige rechtspleging, hetzij dat ze er toe gedreven worden door hunne politieke overtuiging ; hetzij uit gemakzucht, omdat ze zich niet behoorlijk weten uit te drukken in de taal der volksgemeenschap, waaraan ze zich niet hebben aangepast en wier taal ze misprijzen.

Wij vestigen er teven uwe aandacht op dat de uitgedrukte meening der Fransch-sprekende advokaten in hunne protestbrieven lijnrecht in tegenstrijd is met de overtuiging en den esch der overgrote meerderheid der rechtsonderhoorigen in het Vlaamsche land. Ten slotte leggen wij er nadruk op dat in vele gevallen de rechtsonderhoorige verschijnt zonder advocaat ; in dit geval zelfs zou eene vertaling van eene Franschluiddende proceduur of pleidooi ofwel overeenstemmen met de waardigheid van een vrij volk.

Te lang reeds werden de rechten en de belangen van dit volk opgeofferd aan de belangen van eene kleine minderheid ; het wordt tijd dat de belangen dezer minderheid wijken voor de belangen der gemeenschap.

Daarom beschouwen wij de algeheele aanvaarding van het aanhangig wetsvoorstel betreffende de taalregeling in gerechtszaken als een volstreekte noodzakelijkheid en dringen aan op de onverwijld doorvoering van de daaraan beantwoordende wet.

(Geteekend) L. Tielemans, P. Poulet, E. Van Dievoet, J. Wilemaers, A. De Vleeschauwer, P. Davidts, Fr. Brusselmans, A. Rapport, H. Craininx, J. Kestens, J. Huybrechts, A. Vranckx, C. Vandenbergh, K. Reynaert, E. Van Dieren, H. Sterckx, R. Demaegd, W. Baeté, J. Vanderveeren, L. Mertens, L. Bosmans, J. Vertessen, J. Discart, L. Van Kerckhoven, C. Weemaes, O. Van de Woude, E. Van Dessel, L. Vanderlinden, F. Neiryneck, A. Smets, E. Petit.

Motie der Balie van Dendermonde

Een indrukwekkend aantal advokaten der Balie van Dendermonde, heeft onderstaande motie ondertekend :

De ondergeteekende, leden van de Advokatenorde te Dendermonde,

Overwegende, dat het Wetsontwerp der Commissie op de « Regeling van het gebruik der Talen in het Gerecht », alhoewel ontoereikend in sommige bepalingen, toch voorloopig als een gezonde oplossing moet worden aanvaard, omdat het uitgaat van de éénig juiste stelling : « streektaal-voertaal » ;

Overwegende, dat dit voorstel een regiem van ééntaligheid voorziet voor de beide landsdeelen, hierin beantwoordend aan den wensch der overgrote meerderheid der Waalsche en Vlaamsche onderhoorigen én anderzijds voor het arrondissement Brussel een regeling voorziet, welke rekening houdt met het oer-Vlaamsch karakter van het gansche Brusselsche ommeland en eveneens met de feitelijke toestand, welke een honderdjarige verfransching te Brussel heeft tot stand gebracht ;

Overwegende, dat zulks in overeenstemming is met de wettelijke regelingen, die in de laatste jaren werden getroffen voor het onderwijs en de Openbare besturen ;

Overwegende, dat de doorvoering van dit zelfde beginsel, voor wat betreft het Gerecht, hoogstnoodzakelijk is om in het Vlaamsche land een rechtscultuur te grondvesten en te ontwikkelen, welke is afgestemd en gericht op het volk en die zich dan ook zal bedienen van de volkstaal om tot uitdrukking te komen ;

Overwegende, dat eens te meer de volksvervreemde kringen in Vlaanderen, in naam der Vrijheid een opvallende campagne hebben op touw gezet tegen het Wetsontwerp der Commissie ;

Overwegende, dat het beginsel der Vrijheid van het Taalgebruik in de openbare diensten van het Land, tot op heden voor gevolg heeft gehad het achteruitstelen en het verwaarlozen van de eigen volkstaal en daardoor het in leven houden van kleine volksvreemde cellen ;

Overwegende, dat het bestaan van deze volksvreemde minderheden, uit economische en sociale wanverhoudingen ontstaan waarvan de invloed door staatswillekeur en in weerwil van de volksbetrachting tot nu toe werd bestendigd, het openbloeien van een grootsch beschavingsleven belemmert, omdat geen volksgemeenschap de weelde van twee wezensvreemde cultuuruitingen kan dragen en dat zij anderzijds een gezonde volksverbondenheid in den weg staan ;

Dat, met de vrijheid op die wijze begrepen, de gelijkheid welke insgelijks door de Grondwet aan alle Belgen wordt gewaarborgd, steeds een ijdel woord moet blijken ;

Overwegende, ten slotte, dat alle functies van het Rijk in dienst moeten staan van de volksgemeenschap ;

dat deze opvatting overeenstemt met de publiekrechtelijke leer, die meer en meer doordringt en volgens dewelke de onderscheidene machten, niet zoozeer als machten op zich zelf, maar als « openbare diensten » moeten beschouwd worden ;

dat hieruit volgt, dat de Hoven en Rechtbanken er niet zijn voor de advokaten, maar deze laatsten, zoowel als de magistraten der verschillende rechtsscolleges, in den hoogerer dienst staan van het Volk ;

Stellen vast :

dat de campagne, welke gevoerd wordt tegen het Wetsvoorstel, uitgaat van enkelingen, die beweren het belang der Rechtsonderhoorigen te verdedigen, maar daartoe door niemand dan door zichzelf werden gemandateerd ;

dat zij bovendien handelen in tegenstrijd met den steeds duidelijker uitgesproken wil en het belang der Vlaamsche Rechtsonderhoorigen, die de Vlaamsche volksgemeenschap vormen ;

Doen een plechtig beroep op hun Waalsche confraters, om eensgezind met hen en met het oog op de hoogste nationale belangen, dezen weerstand, — alleen uit minderwaardige drijfveeren ontstaan, — te helpen ontzenuwen ;

Drukken den wensch uit, dat het Wetsontwerp der Commissie ongewijzigd zou worden aangenomen door het Parlement.

(Geteekend) Arnold Broeckaert, Oud-Stafhouder ; P. Maurice Urban, Oud-Stafhouder ; Jozef De Vis ; Seghers Paul, lid van den Tucht-raad ; Jozef Crets ; De Hert Pedro ; Rodolf de Winter ; Richard Verhofstede, lid v. d. Tucht-raad ; Aibrecht Bauwens ; Gerard de Cleene ; Jozef Ghijsselen ; Willy van Gerven ; Joris de Vos ; Sevrien Verdoodt ; Jozef van Haelst ; Lud. Moeyersoen ; Edmond Rubbens ; Leo de Winter ; Richard Robelus ; Hector Muylaert ; Albert d'Haese-Tinel ; Hyacinth van Hecke ; Firmin Verbruggen ; Willem Melis ; Norbert de Nijs ; Prosper van Overloop ; Zegher van Hee ; Lucien Buytaert ; Raphaël de Schrijver.

De amendementen van Minister Janson

Zooals onze lezers door de dagelijksche pers vernomen hebben, heeft de heer Minister Janson, in persoonlijke naam, eene lange reeks amendementen ingediend aan het wetsvoorstel der Kamercommissie. Wij geven hierna, ten titel van inlichting, de korte inhoud van deze amendementen, zooals deze verschenen in « De Standaard ».

Buiten verschillende bijkomstige veranderingen, die slechts voor doel hebben enkele juridische uitdrukkingen van het wetsvoorstel te wijzigen, zijn er talrijke andere, die volkomen tegen den geest van het wetsontwerp ingaan en die, mochten ze gestemd worden door het Parlement, niet enkel de wet volkomen zouden ontkrachten, doch in feite haar bestaan eigenlijk overbodig zouden maken, vermits er niets aan den bestaanden toestand zou veranderen. Deze amendementen strekken er enkel toe de volledige tweetaligheid van het rechtswezen in Vlaanderen te bestendigen. Ieder Vlaming zal zonder eenigen twijfel moeten erkennen, dat het beter ware geene wet te hebben dan het ontwerp der Commissie op dusdanige wijze te zien verkrachten. Het aannemen van dergelijke amendementen zou slechts voor gevolg hebben dat de strijd voor de gave vervlaamsching van het gerecht, scherper dan ooit zou worden doorgedreven. Onze parlementsleden zullen echter zonder twijfel inzien dat het aannemen van de voorgestelde wijzigingen een verbittering in het leven zou roepen die geenszins bevorderlijk zou zijn voor het nationaal belang.

* * *

HET ARRONDISSEMENT BRUSSEL.

Minister Janson stelt voor dat in het Arrondissement Brussel aan den verweerder toege laten wordt de taal van de rechtspleging te kiezen. De tekst van art. 4 stelt hij voor als volgt te wijzigen :

« De akte tot inleiding van het geding wordt in het Fransch gesteld indien de verweerder woonachtig is in een Waalsche gemeente, in het Nederlandsch zoo de verweerder woonachtig is in een Vlaamsche gemeente, in het Fransch of in het Nederlandsch, naar keuze van den eischer, zoo de verweerder woonachtig is in een gemeente van de Brusselsche agglomeratie ».

« De rechtspleging wordt voortgezet in de taal gebezigd voor het opstellen van de akte tot inleiding van het geding, tenzij den verweerder vóór alle verweer en alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid, vraagt dat de rechtspleging in de andere taal voortgezet worde ».

De rechter kan evenwel weigeren op dat verzoek in te gaan indien uit de elementen der zaak blijkt dat de verweerder de taal kent, die gebruikt werd voor het opmaken van de akten tot inleiding van het geding. De beslissing moet met redenen omkleed zijn, terwijl daarbij rekening gehouden wordt onder meer met de belangrijkheid van de respectieve belangen van de partijen, met de taal van de overeenkomst of van het bescheid dat moet uitgelegd worden, met de tusschen de partijen gevoerde briefwisseling. Zij is niet vatbaar noch voor verzet noch voor beroep.

DE SAMENSTELLING DER BRUSSELSCH E AGGLOMERATIE.

Het ontwerp van heer Marck stelde voor dat, voor de toepassing van deze wet, de Brusselsche agglomeratie zou samengesteld zijn volgens de bepalingen van de wet op het gebruik der talen in bestuurszaken.

Minister Janson stelt voor den tekst te wijzigen als volgt :

Voor de toepassing van deze wet, bevat de Brusselsche agglomeratie de volgende gemeenten : Anderlecht, Brussel, Elsene, Etterbeek, Koekelberg, Oudergem, Schaerbeek, St-Gillis, St-Jans-Molenbeek, St-Joost-ten-Noode, St-Lambrechts-Woluwe, St-Pieters-Woluwe, Sint-Pieters-Jette, Ukkel, Vorst, Watermaal-Boschvoorde.

VOOR DE TAALGRENSEN.

Art. 5 stelt het regiem vast voor de tweetalige rechtsgebieden der taalgrenzen. Bij amendement stelt de heer Janson voor, dat een zaak, op verzoek van den verweerder, mag verzonden worden voor een rechtbank met een andere proceduurstaal dan die van het kanton waar de zaak werd aangelegd. De tekst zou dan moeten luiden als volgt :

« Wanneer de verweerder woonachtig is in een Vlaamsche gemeente, gelegen binnen het gebied van een rechtbank waar, krachtens het eerste artikel, de rechtspleging in het Fransch moet gevoerd worden of wanneer hij woonachtig is in een Waalsche gemeente, gelegen binnen het gebied van een rechtbank waar, krachtens artikel 2, de rechtspleging in het Nederlandsch moet gevoerd worden, wordt de akte tot inleiding van het geding in de Franche of in de Nederlandsche taal gesteld, volgens dat de verweerder woonachtig is in een Waalsche of in een Vlaamsche gemeente ».

« De rechtspleging wordt voortgezet in het Fransch of in het Nederlandsch overeenkomstig de artikelen 1 en 2, tenzij de verweerder, vóór alle verweer en alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid, vraagt dat de rechtsplegingen in de ander nationale taal voortgezet worde ».

Kent de rechter bij wien aanhangig gemaakt wordt, de door den verweerder gevraagde taal niet, dan verwijst hij die zaak naar de dichtstbijgelegen rechtbank van dezelfde hoedanigheid, waarvan de zetel in een ander taalgebied gevestigd is. Zijn beslissing is noch voor verzet noch voor beroep vatbaar.

De in dit artikel voorziene gemeenten, alsmede de rechtbanken naar dewelke de zaken verwezen worden, worden bij Koninklijk Besluit aangeduid.

HET GEBRUIK DER DUITSCHE TAAL.

Voor de kantons Eupen-Malmedy en St-Vith, wil heer Janson par. 2 van art. 6 doen luiden als volgt :

« Wanneer de verweerder woonachtig is in de kantons Eupen, Malmedy of St-Vith, kunnen de burgerlijke rechtbank in eersten aanleg rechtdoende, de rechtbank van koophandel of de werkrechtensraad van Verviers, zoo de verweerder het aanvraagt, vóór alle verweer en alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid, bevelen dat de rechtspleging in het Duitsch voortgezet worde ».

In het art. 6 zou dan nog een § 2bis worden ingelascht luidend als volgt :

MEERDERE VERWEERDERS.

Art. 7, regelt de proceduurstaal wanneer in eenzelfde zaak meerdere verweerders zijn, wonende in verschillende taalstreken. Hier stelt de minister volgende wijzigingen voor :

A. — Alinea 3 te doen luiden als volgt :

« Wanneer in een zelfde zaak, meerdere verweerders zijn en dat, krachtens voorgaande artikelen, de keus van de taal der rechtspleging aan den verweerder behoort, wordt de taal gebruikt die door de meerderheid is gevraagd. Evenwel kan de rechter weigeren op dat ver-

zoek in te gaan, indien uit de elementen van de zaak blijkt dat de verweerders de taal kennen die werd gebruikt voor het opmaken van de akte tot inleiding van het geding. In geval van gelijkheid, duidt de rechter zelf de taal aan waarin de rechtspleging moet voortgezet worden, daarbij rekening houdende met de aangelegenheden ».

B. — Een alinea 4 toe te voegen luidend als volgt :

De in artikel 5 voorziene verzending wordt slechts uitgesproken indien de aanvraag werd ingediend door de meerderheid van de verweerders. In geval van gelijkheid, beslist de rechter over de verzending van de zaak.

C. — Een alinea 5 toe te voegen luidend als volgt :

De beslissing van den rechter moet met redenen omkleed zijn terwijl daarbij rekening gehouden wordt onder meer met de belangrijkheid van de respectieve belangen van de partijen, met de taal van de overeenkomst of het bescheid dat moet uitgelegd worden, met de tusschen de partijen gevoerde briefwisseling. Zij is vatbaar noch voor verzet noch voor hoger beroep.

VRIJHEID VAN DE PROCEDUURSTAAL IN GEHEEL HET LAND.

De minister stelt dan voor dat in het gansche land, zoowel in Wallonië als in Vlaanderen, de rechtspleging zou mogen voortgezet worden in een andere taal dan die van de streek waarin de zaak werd aangelegd. Er zou dan een artikel 8bis in de wet worden gelascht waarvan de tekst luidt :

Voor de in artikel 1 aangeduide rechtsmachten geschiedt de rechtspleging, die volgt op de akte tot inleiding van het geding, in het Nederlandsch, wanneer al de partijen het aanvragen. Indien de rechter, bij wien de zaak aanhangig werd gemaakt, het Nederlandsch niet kent, geschiedt de rechtspleging in het Fransch ; evenwel, op het eenparig verzoek van partijen, zal de rechter de zaak verzenden naar de rechtsmacht van denzelfden rang die het dichtst bij een ander taalgebied gelegen is.

Voor de in de artikelen 1 en 2 aangeduide rechtsmachten, geschiedt de rechtspleging, die volgt op de akte tot inleiding van het geding, in het Fransch, wanneer al de partijen het aanvragen.

Indien de rechter, bij wien de zaak aanhangig werd gemaakt, de Franche taal niet kent, geschiedt de rechtspleging in het Nederlandsch, evenwel, op eenparig verzoek van de partijen zal de rechter de zaak verzenden naar de rechtsmacht van denzelfden rang, die het dichtstbij in een ander taalgebied gelegen is.

De aanvragen in dit artikel voorzien, moeten door den eischer worden gedaan in de akte tot inleiding van het geding ; de verweerder moet die aanvragen invullen vóór alle verweer of alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid.

Hetzelfde zou gelden voor de strafzaken :

§ 1. — De verdachte, die alleen de Nederlandsche taal kent of zich gemakkelijker in die taal uitdrukt, kan, wanneer hij gedagvaardigd voor een politierechtbank of een correctionnele rechtbank voor dewelke overeenkomstig art. 14 de rechtspleging in het Fransch gevoerd wordt, vragen dat de rechtspleging in het Nederlandsch zou gevoerd worden. Kent de rechter, bij wien de zaak aanhangig gemaakt werd of de ambtenaar van het Openbaar Ministerie, geen Nederlandsch, dan wordt de verdachte verwezen voor de dichtstbijgelegen rechtbank van denzelfden rang in een ander taalgebied.

De verdachte die alleen de Franche taal kent of zich gemakkelijker in die taal uitdrukt, kan, wanneer hij gedagvaardigd voor een politierechtbank of een correctionnele rechtbank, voor dewelke, overeenkomstig art. 14 de rechtspleging in het Nederlandsch gevoerd wordt, vragen dat de rechtspleging in het Fransch zou gevoerd worden. Kent de rechter, bij wien de zaak aanhangig gemaakt werd of de ambtenaar van het Openbaar Ministerie, geen Fransch, dan wordt de verdachte verwezen naar de dichtstbijgelegen rechtbank van denzelfden rang in een ander taalgebied.

§ 2. — De vraag wordt ingediend door verzoekschrift langs de griffie gericht tot de voorzitter van de rechtbank, bij dewelke de zaak aanhangig gemaakt is, of zelfs mondelings vóór alle verweer of alle exceptie.

Is een rechter van instructie aangezocht geworden de zaak te onderzoeken, dan moet de verdachte zijn verzoekschrift indienen vóór de Raadkamer, die daarvoor uitspraak doet zelfdertijd als zij de door art. 129 van het Wetboek van strafvordering of door art 130 van hetzelfde wetboek voorziene beschikking verleent.

GEBRUIK DER TALEN VOOR HET HOF VAN VERBREKING.

Art. 25 van het ontwerp Marck bepaalt dat voor het Hof van Verbreking, de rechtspleging gevoerd wordt in de taal waarin de bestreden beslissing werd gesteld.

Art. 25. — In elk geding in verbreking kan eenieder, naar verkiezen, gebruik maken van de Nederlandsche of van de Franche taal behoudens het hierna voorziene voorbehoud :

In strafzaken worden het verzoek van het Openbaar Ministerie bij het Hof of bij de rechter. De minister stelt voor dit artikel te vervangen door de volgende bepalingen :

bank waardoor de bij het Hof van Verbreking aangeklaagde beslissing verleend werd het verzoek van de burgerlijke partij en de memoariën tot staving, op straffe van nietigheid, in de taal gesteld, die werd gebruikt voor de beslissing, waarop de verzoeken betrekking hebben.

Is die taal het Nederlandsch en moet de teekening gedaan worden in een van de Vlaamsche gemeenten van het Rijk, dan moet de teekening op straffe van nietigheid in het Nederlandsch gedaan worden.

Art. 25bis. — Uiterlijk acht dagen vóór den dag van de terechtzitting op welke rol de zaak gebracht is, leggen de advocaten van de partijen ter griffie een nota over waarbij zij doen kennen van welke taal zij zullen gebruik maken.

De overlegging wordt overeenkomstig artikel 20 van de wet van 25 Februari 1925 bevestigd.

Werd er geen nota overgelegd, dan beslist de voorzitter in welke taal de advocaten zich desvoorkomend zullen uitdrukken.

Art. 25ter. — De arresten van het Hof van verbreking worden in de Nederlandsche en in de Franche taal gesteld.

Zij worden uitgesproken in de taal waarin de aan het Hof onderworpen beslissing opgesteld was.

Art. 25quater. — Voor de rechtspleging die volgt op de uitspraak van het arrest, zijn die regelen betreffende het gebruik der talen in acht te nemen, welke van toepassing waren op het geding waarover de aangeklaagde beslissing uitspraak deed.

DE TAAL DER VERSLAGEN VAN DESKUNDIGEN.

De minister stelt verder voor art. 29 te doen luiden als volgt :

De deskundigen worden gehoord en stellen hun verslagen op in de taal naar hun keus.

Is die taal niet dezelfde taal als die van de rechtspleging, dan voegt de deskundige, op zijn kosten, er een vertaling van zijn verslag bij.

TALENKENNIS DER MAGISTRATEN.

Wat de talenkennis der magistraten betreft, stelt de minister voor :

Niemand kan benoemd worden tot Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Brussel, indien hij het bewijs niet levert van zijn kennis van beide landstalen.

Bij de Hoven van Beroep te Luik en te Gent moeten twee leden van het Algemeen Parket het bewijs leveren van hun kennis van de beide landstalen.

Wat het Hof van Verbreking betreft, moeten de Eerste Voorzitter of de Kamervoorzitter en de Procureur-Generaal of een advocaatgeneraal het bewijs leveren hunner kennis van beide landstalen.

VRIJE KEUS VAN DE TAAL DER PLEIDOOIEN.

Inzake de taal der pleidooien laat de minister de advocaten de vrije keuze, voor zoover zij hun diploma behaalden vóór 1 Januari 1938 ; de vrije keuze wordt dus ook gelaten aan de studenten, die hun universitaire studiën hebben aangevangen vóór het in werking treden van het nieuwe regiem.

Dagorde van het Vlaamsch verbond voor Brussel

Het Vlaamsch Verbond voor Brussel, waarbij aangesloten zijn alle Vlaamsche verenigingen van Groot-Brussel, vertegenwoordigend meer dan 10.000 Vlaamsche gezinnen ;

overwegend, dat het wetsvoorstel inzake taalgebruik in gerechtszaken, hetwelk thans in de Kamer besproken wordt, rechtvaardig en gematigd is ;

overwegend, dat inzonderheid wat betreft de regeling die het voorstel voor Groot-Brussel voorziet, deze regeling een ontoontbeerlijk minimum waarborgen schenkt om een einde te maken aan de schreeuwend wanoestanden op taalgebied die op het Brusselsch Gerechtshof nog steeds heerschen ;

verzoekt dringend het Parlement het wetsontwerp der Kamercommissie goed te keuren.

Rechterlijk Leven

DE NIEUWE VOORZITTER DER RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE ANTWERPEN.

Mr OLIVIER VAN STRATUM

De Heer Olivier Van Stratum is zoo pas door Koninklijk Besluit benoemd geworden tot voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen. De nieuwe voorzitter is een van de bekwaamste en van de sympathiekste magistraten onzer rechtbank. Na in 1905 den

titel van dokter in de rechten behaald te hebben vestigde de Heer Van Stratum zich als advocaat bij de Antwerpsche Balie. In 1909 kwam hij in de magistratuur en werd achter-eenvolgens substituit van den Heer Prokureur des Konings, rechter in de rechtbank van eersten aanleg, onderzoeksrechter en daarna ondervoorzitter dezer rechtbank. In al deze functies heeft de Heer Van Stratum zich doen kennen als een rechtsgeleerde van het allereerste gehalte en tevens als een man van krachtadig karakter en van groote werkkraft. De moeilijkste en ingewikkeldste zaken wist hij af te handelen op zoo schitterende wijze dat hij ieders bewondering afdwong. Zijn scherpe geest dringt onmiddellijk door tot den grond van de meest verwarde vraagstukken en de Heer Van Stratum wordt gediend door een geheugen dat werkelijk fabelachtig kan genoemd worden.

Door zijn minzame omgang met iedereen heeft hij bij alle leden van de rechterlijke wereld een eerbiedige doch zeer warm sympathie verworven.

Sedert het in voege komen der wet van 1930 op het sociaal verweer heeft de regeering het voorzitterschap van de speciale psychiatrische commissie, die te beslissen heeft over het lot van abnormalen en hervallers, aan den Heer Van Stratum opgedragen. In deze zoo uiterst delicate functie heeft de Heer Van Stratum gelegenheid gevonden al de gaven van geest en hart waarmede hij zoo mild bedeed is te gebruiken. Zijn wijs beleid, zijn scherp doorzicht en zijn grote menselijkheid hebben na korten tijd de vele juristen, die sceptisch stonden tegenover de wet op het sociaal verweer, doen inzien dat de bepalingen der wet van 1930 uitstekend zijn, op voorwaarde dat ze worden toegepast door magistraten van het gehalte van den Heer Van Stratum.

De nieuwe voorzitter der Antwerpsche rechtbank kent grondig de Nederlandsche taal en spreekt ze in sierlijken vorm ; de Vlamingen kunnen gerust zijn dat onder zijn voorzitterschap de vrije ontwikkeling van de Nederlandsche cultuur in het gerecht in geen deele zal belemmerd worden.

Het Rechtskundig Weekblad biedt den Heer Van Stratum, naar aanleiding van zijn benoeming, zijn eerbiedige en zeer hartelijke gelukwensen aan.

Balieleven

VLAAMSCH E CONFERENTIE DER BALIE BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT.

De plechtige openingszitting voor het rechterlijk jaar 1933-1934. gaat door in de terechtzittingzaal der eerste kamer van het Hof, op Zaterdag, 18 November a.s., des namiddags om 4 uur.

Daar de Conferentie tevens haar 60-jarig bestaan viert, zal de secretaris, Mr. Stragier, een kort verslag over de werkzaamheden der Conferentie, gedurende de jaren 1873-1933, geven. Daarna zal Mr. Cordier de gebruikelijke rede houden. Als onderwerp heeft hij een zeer actueel vraagstuk gekozen : « De noodzakelijke evolutie der Dictatuur ».

Des avond, om 7.30 uur, feestmaal in het hotel « St Jorishof ».

Vlaamsche Juristen

leest en verspreidt de Vlaamsche wetenschappelijke rechtsliteratuur !!

Prof. Mr. Albert KLUYSKENS : Beginselen van het burgerlijk Recht :

Deel 1. De Verbintenissen (2de druk).

» 2. De Erfenissen.

» 3. Schenkingen en testamenten.

Prof. Mr. Niko GUNZBURG : Het Huwelijkskontraat.

Prof. M. Louis FREDERICQ : Beginselen van het Belgisch Handelsrecht :

Deel 1. Handelsdaden — Kooplieden — Handelsovereenkomsten : Verkoop, pand en warrant — Contracten met de Handelsagenten — Handelshelften - Bankverrichtingen, Checks en rekeningen-courant.

Deel 2. Vennootschappen.

Prof. Paul BELLEFROID : Dictionnaire français-néerlandais des Termes de droit. (3de uitgave).

Prof. Paul BELLEFROID : Formulierboek van burgerlijke rechtsvordering.

J. SIMON en P. DE BEUS : Belgische Strafwetten.

Mr. A. RODENBACH : Welk is mijn Recht? Erdienstbaarheden.

Prof. Mr. Emiel VAN DIEVOET. : Wat eigenaar en pachter van ons Pachtrecht behooren te weten. (2de uitgave met de medewerking van Mr. Jozef RONDOU).

M. Karel BRANTS : De Staatsinrichting van België : Beginselen van grondwettelijk Recht en van administratief Recht. (Met voorrede van Prof. E. Van Dievoet). 2de druk.

Idem : Het Belgische Gemeenterecht. Samenstelling, inrichting en bevoegdheid der Gemeentebesturen.

Mr. J. M. MARX : De Politie-machten der Burgemeesters. (2de uitgave).